

יום	יום לחודש	ליקוטי מוהר"א	ליקוטי הלכות מוהר"א	מסנה ברוך ה"ג	השתפכות הנפש	שולחן ערוך
שבת	ט"ו	נ.	רמח	חזרה	קמו קמו	שני"ג
א	ט"ז	נ.	רמח	קסו:	קמו קמו	שני"ג
ב	י"ז	נא.	רנ	קסז.	קמו קמו	שני"ג
ג	י"ח	נא:	רנא	קסז:	קמו קמו	שני"ג
ד	י"ט	נב.	רנב	קסח.	קמו קמו	שני"ג
ה	כ'	נב:	ח"ב-א	קסח:	קמו קמו	שני"ג
ו	כ"א	נג.	ב	חזרה	קמו קמו	שני"ג

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

488 | חג הסוכות | ט"ז תשרי תשפ"ז

דבר המערכת

"זמן שמחתנו" - חובתינו לשנן לעצמנו, השמחה לא באה מאליה בחג, צריך לעמול עליה. התורה ציוותה עלינו 'ושמחת' והכוונה שנכריח עצמינו לשמחה זו, ולא נמתין למצב רוח מרומם שישיר עלינו פתע פתאום. וכפי שרבינו הקדוש מורה לנו בבירור (בליקוטי מוהר"א ח"ב, כד): "והכלל, שצריך להתגבר מאד בכל הכוחות להיות אך שמח תמיד, כי טבע האדם למשוך עצמו למרה שחורה ועצבות מחמת פגעי ומקרי הזמן, וכל אדם מלא יסורים, על כן צריך להכריח את עצמו בכח גדול להיות בשמחה תמיד ולשמח את עצמו בכל אשר יוכל".

גם מי שלא מצליח להכריח את עצמו, צריך לעשות את עצמו כאילו הוא שמח, והיא שתפעל אצלו במשך הזמן את השמחה הפנימית. וכפי שלימדנו רבינו הקדוש (שיחות הר"ן עד, עיי"ש), וכלשון רבי נתן במכתבו לבנו (מיום א' וישב תקצ"ד): "ותתחיל בכל פעם מחדש, והעיקר מאכן זיך פרייליך, אף על פי שאינו באמת, על כל פנים יעשה עצמו כאילו הוא שמח, ועל ידי זה יזכה באמת לשמחה".

אסור לתת לשום פגע רע חלילה ולשום דבר ברוחניות ובגשמיות שיפריעו שמחה קדושה והכרחית זו, נתגבר ונתעצם בכל כוחינו ולא נפסיק מלמשוך עצמנו לשמחה בה' בתורתו ובצדיקו הקדושים.

וכך מוסיף רבי נתן במכתב אחר לבנו (שם, בא תקפ"ד): "רק תחזק עצמך להיות בשמחה תמיד, על אשר זכינו להיות מזרע ישראל גוי קדוש, ולכלי להיות מתנגד ח"ו על אור האורות צח הצחצחות סבא דסבין הוא רבינו הקדוש והנורא זכר צדיק וקדוש לברכה נחל נובע מקור חכמה, אשרינו מה טוב חלקנו. בוודאי ראוי לנו לשמוח בזה כל ימינו לעולם בשמחה עצומה שאין לה קץ, ואין שום מרה שחורה ועצבות שתוכל לבלבל ח"ו משמחה זאת לעולם, כאשר שמעתי והבנתי מפיו הקדוש ז"ל בפירוש כי עיקר ההתחזקות הוא שמחה כמו שכתוב כי חדות ה' היא מעוזם".

א פריילאכן יום טוב!

העורכים

פניני אור

אמרות מפורסמות מרבינו"ק ותלמידיו

רבנו אומר: "בתפלת מעריב שגבילי שמיני עפרות, בעת שאומרים את תפלת 'אמת ואמונה' אז מחלקין בשמים לכל אחד את פרנסתו לכל השנה".

(שיח שרפי קודש)

ושמחתם לפני ה'

בליקוטי הלכות (הודאה ו, עא): "שצריך האדם כל ימי חייו להתגבר להפוך כל מיני עצבות לשמחה, שעל ידי זה עיקר התשובה שבאה על ידי ישוב הדעת שהוא על ידי שמחה". וכך גם ההצלה על העתיד תלויה בריבוי בכיה ותחנונים, וכמו שרבי נתן מרבה לעורר, וכמו לדוגמא (שם, ברכות השחר ג, ד): "כל מה שהנפש יקרה וגבוהה ביותר מתגבר עליו היצר הרע ביותר כו' ואין שום עצה ותקנה להינצל מכל זה כי אם על ידי ריבוי תפילות ותחנונים בלי שיעור כל ימי חייו". אולם בכלליות, דרך התשובה על העבר הוא הבכי והווידי, ובנין העתיד הוא על ידי השמחה].

הבכיה והצעקה בימים הנוראים באים בעיקר לתיקון העבר, והשמחה בהם ובימי חג הסוכות באה להעמיד יסוד איתן על העתיד. נדמה לאדם שהוא נכשל בעבירות ר"ל מכת התאוה הבוערת בו, אבל לאמיתו של דבר עיקר הכח להחטיא נובע מהעצבות, וכמו שגילה רבינו הקדוש (ליקוטי מוהר"א, קפט): "עיקר נשיכת הנחש הוא עצבות ועצלות". בכח זה החטיא הנחש הקדמוני את אדם הראשון, ומשם שורש פורה ראש ולענה לכל חטא ועוון במשך כל הדורות כולם,

וכך מאיר את עינינו רבי נתן (בליקוטי הלכות, נפילת אפים ד, ד): "פגם עץ הדעת טוב ורע, על ידי זה נמשך זוהמת הנחש, ועיקר זוהמת הנחש הוא בחינת עצבות ומרה שחורה שמתגברים בכל עת על ישראל ואינם מניחים אותם לשמוח, כי עיקר הסטרא אחרא הוא עצבות שזה נמשך מפגם עץ הדעת בחינת 'בעצבון תאכלנה' שנגזר אז, כי עיקר הקדושה הוא שמחה, דהיינו לשמוח בהשם יתברך".

אם רצונינו לייסד את העיקר השני בתשובה - שמכאן ולהבא לא נחטא - חובתינו להעמיד נכונה את יסוד השמחה בה' ובתורתו ובמצוותיו, רק כך ניתן לשוב בתשובה ולומר למשחית הרף מכאן ואילך. וכדבריו הברורים של רבי נתן (שם, שבת ז-מח): "זוהי עיקר תיקון דרכי התשובה, כי עיקר התשובה לשוב נפשו לשורשה, ושורש נפשות ישראל הוא בחינת שמחה, וכל עיקר פגם כל העבירות הוא בחינת עצבות, משמש נמשכים כל העבירות. ועל כן עבירה גוררת עבירה, כי העבירה נמשך מבחינת זוהמת הנחש, שהוא בחינת 'בעצבון תאכלנה', היפך קדושת השמחה שהוא לשמוח בה' יתברך, וכשעובר עבירה ח"ו נמשך עליו עצבות, בחינת 'אדאג מחטאתי', ומחמת התגברות העצבות יותר גוררת עבירה יותר".

המשך בעמוד י"ב

ראש השנה, יום כיפור, סוכות הושענא רבא, שמחת תורה... הוא כבר מבולבל קצת; יום אחד בוכים, מתוודים וצועקים, וכבר שמחים ורוקדים, שוב צועקים ובוכים, ושוב ורוקדים ושמחים, איך כל אלו משתלבים יחד?

בכל שנה ושנה אנו עוסקים בתחילת השנה בייסוד התשובה; ביום הראשון של ראש השנה, מיד בתחילת הבריאה, נכשל אדם הראשון בחטאו הנורא על ידי הנחש הקדמוני, ומאז ועד עתה עוסקים בזמנים אלו לתקן את חטאו ולשוב בתשובה. אין זה רק תיקון לחטאו של אדם הראשון, אלא תיקון נפשינו גם כן, כי מאז החטא ההוא החל הרע לשלוט באדם. "כי חטא אדם הראשון כולל כל החטאים שבעולם" (ליקוטי הלכות, תחומין ו, ה). "ובראש השנה הוא התיקון של חטא אדם הראשון ושל כל החטאים שבכל דור ודור, כי ראש השנה בו ביום נברא אדם הראשון וחטא בעץ הדעת, והוא יום ראשון לעשרת ימי תשובה יום ראשון בשנה" (שם, תפילת ערביה ד, יד).

תיקון זה כאמור נעשה מדי שנה בשנה מעט מעט, וגם לא נגמר מיד בראש השנה אלא נמשך עד אחר שמיני עצרת. וכדבריו של רבי נתן (שם, ראש חדש ה-ב) לענין אדם הראשון, שמחמת חטאו "אנו צריכים בכל שנה לעסוק בתיקון זה מעט מעט עד ביאת הגואל, וגם המעט שמתקנים בכל שנה אינו נגמר ביום אחד, כי אם מראש השנה עד שמיני עצרת".

כל אחד מימים קדושים אלו נוטל חלקו המיוחד בתיקון זה, וכולם עולים בקנה אחד של בני התשובה השלימה. התשובה מורכבת כידוע משני חלקים עיקריים: החרטה על העבר, והקבלה על העתיד. רבינו הקדוש מביא (בליקוטי מוהר"א ח"א, לו): "עיקר התשובה היא חרטה שמתחרט על העבירה", ובד בבד הוא אומר (שיחות הר"ן, עא) "שעיקר התשובה הוא לבל יעשה עוד מכאן ולהבא". העיקר הראשון מתייחס לתיקון העבר והחלק השני פונה לבנין העתיד, ורק כך נחשב לאדם ששב בתשובה שלמה, כאשר עוקר את פגמי העבר וסולל דרך לעתיד הטוב.

הצעקה והבכיה עם הוידוים מתייחסים בעיקר אל העבר, ולעומת זאת השמחה מתייחסת בעיקר לבנין העתיד. [על אף שגם הבכיה על העבר זקוקה לשמחה, וכמו שמוא הרבה בכתבי רבינו הקדוש ותלמידיו, וכמו לדוגמא

שמחת בכל הטוב

שמחת הילולת רבינו הקדוש - בחג הסוכות זמן שמחתנו

הרה"ה ר' שאול סירוטה שליט"א

כמוהו ממש בכל השגותיו החדשות שהצדיק עולה אליהן.

וראבר"נ עצמו מסיים שם לענין הילולת רבינו הקדוש וז"ל: "ועל יום ההילולא מרביז"ל שהוא הנחל בעצמו, כיוון ה' יתברך שיהיה באמצעות שמחת בית השואבה - וכל שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו - שהיא ע"ש הכתוב 'ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה' ותרגם יונתן 'ותקבלון אולפן חדת בחדוה מבחירי צדיקא' כאשר שמעתי בזה מאבי ששמע ממוהרנ"ת".

ומרמזי דבריו אנו למדים שגם בהילולת רבינו הקדוש, יש להעיר הלב בשמחת בית השואבה לשמוח בצדיק הזה בשמחה יתירה, ועי"ז שואבים רוח קדשו ביתר שאת, כי זהו ההתקשרות שהיא השמחה והאהבה שמעלה את האדם לקבל רוממות דעת הצדיק כמוהו. והשמחה הגדולה ביום הסתלקות דוקא, הוא מפני שאז עולה הצדיק בהתעלות יתירה ונשפע ביתר שאת אור תורתו בעולם כנ"ל, ואנו שמחים בהשאת תורתו הקדושה ובכוחו הנפלא המתעצם אז ביתר שאת [וכמו שהאריך בזה בליקוטי הלכות הכשר כלים ד' ונזקיקין ג' ועוד עיי"ש].

עיקר התשובה ע"י התקשרות לצדיק

אחר שלמדנו ששמחת ההילולא היא ה'התקשרות', נתבונן מעט מדוע השמחה הזאת היא חלק עיקרי מתיקוני חודש תשרי בכלליות. הנה ידוע שעיקר עבודתנו בחודש זה הוא תיקון המלכות והאמונה ע"י עבודת התשובה, כי כל עבירה היא פגם המלכות ומרידה במלכות שמים, כמובא בדברי מוהרנ"ת הרבה, וע"י התשובה זוכים להשיב המלכות למקומה. ורבינו הקדוש גילה לנו עיקר גדול בדרכי התשובה - שהוא תלוי הרבה בהתקשרות לצדיק, וכמובא [בליקוטי עצות, צדיק אות קי"ד והוא מליקו"מ ח"ב סי' צ"א] וזה לשונו: "על ידי התקשרות לצדיקים אמתיים, על ידי זה זוכין לתשובה שלימה ולכפרת עוון ולהמתקין ולבטל כל הדינים, ונעשה על ידי זה יחוד קוב"ה ושכינתה".

והן לא חשיד קוב"ה דלא עביד דינא, ולמה זה יזכה המתקשר לצדיק לתשובה וכפרת עוון והמתקת הדינים, אלא על כרחך שע"י ההתקשרות אכן מזדכך האדם ויוצא מהרע שלו לגמרי, ונתבונן בזה בכמה נקודות:

א. חלק ההתקשרות של ביטול [המבואר בליקו"מ

ושמו בגימטריא 'נצח', וכן פורים שעבר הוא גם כן ביום שחל ל"ג בעומר כאשר נתנו הקדמונים הסימן פל"ג, ע"כ.

ומבואר, שעיקר כח תיקון הגאולה ומחיית עמלק תהיה בכח עוצם התיקונים שנתקנו ביום הסתלקות ז"ל, וההילולא והגדלת השמחה ביום זה יש לה שייכות לתיקון נורא ונשגב זה שכל הגאולה תלויה בו.

השמחה בצדיק היא ההתקשרות בו

ויש לנו להתבונן עפ"י דלות שכלנו במה יפה כוחה של שמחה זו לתיקון כל העולם.

והנה, כאשר פתח לנו ראבר"נ פתחא להאי פרשתא ששמחה זו קשורה לשמחת ל"ג בעומר דרשב"י, ניתן לנו רשות לקשר לזה מה שראבר"נ עצמו מגלה במקו"א (שם, ש"ס ל"ו) על ענין השמחה בהילולת רשב"י ועוצם מעלתה, ומזה נוכל להבין איזה אחיזה בשמחה קדושה של הילולת רבינו הקדוש, וזה לשונו:

"השמחה בהילולא דרשב"י, אם כבר היא מקובלת ונודע מהאריז"ל כו' שהוא דבר גדול מאד, עוד מבואר בזה טעם נפלא מצירופי דברי רביז"ל, שזה מחמת שבאמת היו צריכים כל נפשות ישראל [שהם חלקי אלו"ק ממעל] להיות קדושים בקודש קדושתו עד שתופיע להם השגת תורתו שבנסתר שזכה לשאוב מהמעין ונחל הנובע ויוצא מקודש הקדשים. אבל מחמת שלא כל אדם זוכה לזה, ועל רובם ככולם שוטף ועובר תכלית ההיפך ח"ו כו', מוכרחים עכ"פ לקיים מצות 'ובו תדבק' כפירוש חז"ל 'הידבק בחכמים' כו', וכל הדבקות והקשר בהצדיק הוא ע"י מידות האהבה שממשיך האדם על עצמו, כמבואר מדברי רביז"ל (בלקו"מ ח"א סי' קל"ו) מהכתוב 'ונפשו קשורה בנפשו' ותרגמו 'חביבא ליה כנפשיה'. והאהבה היא הגורמת שמחה בלב [כמבואר גם מזה בדבריו הקדושים], ובפרט ביום עלייתו בכל שנה לתורה והשגה חדשה שזה נקרא יום חתונתו - חתונה והילולא כביכול - עם התורה שנקראה בשם כלה כנודע, וכפי השמחה וההתקשרות בו שזוכה כל אחד, כן יזכה גם כן למה שיזכה".

ולמדנו מדבריו הקדושים יסוד עצום ונפלא: שע"י השמחה ששמחים בצדיק, עי"ז מתקשרים בו, כי ה'שמחה' היא ה'אהבה' שהיא עיקר ההתקשרות, ועי"ז זוכים להתעלות בהתעלות נפלאה ונשגבה עד מאד שאין בזה שום תפיסת אנוש, דהיינו לזכות

שמחת ההילולא מכוונת להילולת רשב"י

רבינו הקדוש הנמ"ח זי"ע איתקטיר בהאי קטירא לחי עלמא בעיצומם של ימי חג הסוכות זמן שמחתנו, ובודאי אין מקרה וטבע ובפרט בדבר עליון ונשגב כזה, ובודאי הסתלקותו היא ג"כ חלק מתיקוני חודש תשרי והמלחמה הגדולה הנעשית בה להקמת מלכות דקדושה, וכמו כן השמחה וההילולא ביום הסתלקותו יש לה חלק עצום בזה וכמו שיתבאר בעז"ה. וכאשר נתבונן בזה נקבל בעז"ה הסתכלות אמיתית ומחודשת יותר על הילולא קדישא זו, כדי שנוכל לשאוב בה מים של תורה בששון ואולפן חדת בחדוה מבחירי צדיקא.

ראשונה נציין לדברי ראבר"נ שמאיר עינינו בדבר עוצם גדולת יום ההילולא הזה, שהוא מכוון נגד יום ההילולא של רשב"י, כי שני אלה לחמו בעוז להוציא את ישראל מבין שיני האריות בגלות ובכוחם נזכה לגאולה השלימה, ומרמז שכל זה נעשה ע"י כח השמחה ביום ההילולא שלהם שקשור גם לשמחת פורים המכניעה את עמלק.

וזה לשון קדשו (בכוכבי אור, חכמה ובינה אות מז): "ועכשיו כל תקוננו על הגאולה האחרונה שמזה בעצמו יהיה גם תיקון הגאולה הראשונה, אך עכשיו יהיה כל ההתחלה מפורים שהוא בחינת מחיית עמלק כמובן בדבריו ז"ל (ליקוטי תנינא סימן ע"ד), והעיקר בכח האתערותא דלתתא של ראשי יחידי הדורות שהוא אדמו"ר ז"ל ורבי שמעון בר יוחאי ז"ל שמקבל מאתו, ובפרט על ידי עוצם התיקונים שנתקנו ביום הסתלקותם (כמובן מדבריו הקדושים) ששני הימים של הסתלקותם מכוונים להיות חל ביום שחל בו פורים (כמובא בכתב יד של הרב מטשערין ז"ל המובא להלן) ובשניהם הגדלת ההילולא [יום ל"ג בעומר הילולא דרבי שמעון בר יוחאי ז"ל, וזמן שמחתנו יום הסתלקות אדמו"ר יום ד' של חג הסוכות זמן שמחתנו כמו בפורים שהוא יום שמחה], כי בכוחם הקדוש והנשגב נצא מבין ש"י האריות דסטרא אחרא שהוא זה לעומת זה, ונזכה לבחינת ש"י המובא בדבריו הקדושים ליקוטי תנינא סימן פ"ה, שהוא ראשי תיבות ש"ב נ'חמו - נחמת הגאולה - המכוון גם לראשי תיבות של שמותיהם הקדושים ש'מעון נ'חמן זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן".

ובהמשך דבריו מעתיק מכת"י הרה"ק מטשערין בזה"ל: "כי ביום שחל ל"ג בעומר הסתלקות רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, יחול לעולם יום שני דחול המועד סוכות, יום הסתלקות רבינו הקדוש רבי נחמן זללה"ה אשר מידתו נצח כידוע מדבריו הקדושים,

סי' קכ"ג] שהוא בפשטות עיקר התשובה, שמקבל עליו מעתה לציית לצדיקים בכל אשר יאמרו לו כי הוא זה, ורק עי"ז נחשב לו שקיבל עול התשובה ורק עי"ז יש תרופה למכתו, כי אחר שקיבל עליו עול זה נחשב לו כאילו כבר קיים הכל, וכמו שכתב רבינו יונה [בפירושו על אבות פ"ג משנה י"ב]: "עצה טובה נאה ומקובלת שיש למי שאינו יודע התורה, לבל יאבד נפשו, שיקבל על עצמו לעשות כל הדברים אשר יגידו לו החכמים ולא יסור מהן ימין ושמאל כאשר ידעם, ועל פי התורה אשר יורו אותו ועל המשפט אשר יאמרו לו יעשה, ומיד שקבלה כזאת יקבל על עצמו בלבב שלם ובנפש חפצה מעלה עליו שכר כאילו קיים כל המצוות".

וכן לענין חלק ההתקשרות שאנו עוסקים בו עתה, שהוא ענין האהבה והשמחה בצדיק, שעיקר התשובה הן בתיקון העבר והן בתיקון העתיד תלוי בזה, הן באופן סגולי והן באופן פשוט. כי גם בפשטות הרי עיקר הכח ללכת אחר האמת תלוי במה שיאהב את הצדיק המורה לו דרך התשובה, ובלא זה יפרוק עול עצתו. אבל ביתר שאת בדרך סגולי, כי באמת כמעט אין בכח בן אנוש לשוב באמת כפי מה שראוי לו לשוב, לפי עוצם הפגם ולגודל מעלת המלך שמרד בו, ורק הצדיק הוא שמלקט פירוורי התשובה שלנו ומעלה אותם כאילו שבנו בתשובה שלימה.

וכמו שאמר רביז"ל בפירוש (חיי מוהר"ן, אות דש): "מה אתם יכולים לעשות תשובה, וכי מספיקים ימיכם וכוחכם כולכם לתקן פגם אחד ממה שקלקלתם. רק אני עושה תשובה בשבילכם. ויש לאל ידי לתקן הכל, כל מה שקלקלתם עד הנה, רק העיקר מעתה לא תעשו עוד", עיי"ש עוד.

וא"כ הכל תלוי בגודל ההתקשרות, שכפי מה שנכלל בצדיק ונעשה כמוהו כמו כן נחשב לו ששב כראוי [אם עושה את האתערותא דלתתא שלו], ורק עי"ז יכול לתקן אשר פגם.

וביותר לענין התשובה על העתיד, שיקבל כח לעמוד נגד יצרו, שבודאי אין בכח האדם ובפרט אחר שכבר נכשל במה שנכשל לעמוד במלחמה נגד יצרו העכור, ורק בכח הצדיקים הגדולים במעלה מאד יכול לנצח במלחמה זו. וכמו שהאר"י בזה מוהר"ן ת"ת הרבה, ועיין בדבריו (בהל' ברכות השחר ה"ג) וז"ל: "באמת כל עיקר קדושת איש הישראלי הוא על ידי התקרבות לצדיקי אמת כו' כי בוודאי האדם בעצמו אין בו כח לזה, כי זה ידוע שכל אדם הוא בסכנה גדולה בכל עת כמו שאמרו רבותינו ז"ל (קדושין ל) 'יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו' וכו', ועיקר העזר והסיוע דלעילא הוא על ידי הצדיק האמת כו' כי עיקר הכח להינצל בכל עת ממה שצריך להינצל הוא רק על ידי הצדיק".

וכן מבאר עוד בדבריו (בהל' תפלת המנחה ז, נב) וז"ל: "וזה בחינת מעלת התשובה שמגעת עד כסא הכבוד כו' כי דייקא מוחמת שירד למקומות נמוכים ומגושמים וכו' כאלה, והתגבר בכח הצדיק לעלות משם, על ידי זה דייקא נעשין כלים נפלאים לקבל האור הנפלא כו' והכל בכח הצדיקים הגדולים שהם בחינת בעלי תשובה גם כן, כי הצדיקים הגדולים הנוראים הם תמיד בבחינת בעלי תשובה אף על פי שלא טעמו שום טעם חטא ח"ו מעולם כו' וגם על פי רוב הם יורדים בכוונה למקומות נמוכים מאד מאד בשביל להעלות הנפשות משם להחזירם בתשובה, ובכח אלו הצדיקים יש תקוה לכל מי שיאחז בהם שיעלה מעומק ירידתו לעליה גדולה, כי אלו הצדיקים הגדולים הם עיקר הבעלי תשובה, כי רק הם נקראים 'בעלי

תשובה', כי הם הבעלים של התשובה, וכל מי שחם על חייו ורוצה לשוב בתשובה צריך לקבל מהם". ועיי"ש בהמשך דבריו נפלאות מענין מעלת השמחה של מי שזכה להתקרב לצדיק, וגודל מעלת השמחה בהילולא דרשב"י עיי"ש.

וכעין זה כתב עוד (בהל' שבת ז, א) וז"ל: "עיקר ההתעוררות וההתחזקות לשוב אל ה' תמיד, הוא בכח הצדיק שהוא כל ימיו בתשובה אף על פי שכבר עשה תשובה, כי הוא עושה תשובה בכל פעם על השגתו הראשונה

"כל אלו שזוכים לאמונת חכמים ונוסעים לצדיקים אמתיים על ראש השנה, כולם נקראים בשם 'צדיקים' על שם הצדיק שהם מקורבים אליו, כי המחובר לטהור טהור, ועל כן הם נחתמין לאלתר לחיים, כי הצדיק האמת כוללם מיד בראש השנה בשכל הכולל בבחינת קדשי קדשים"

וכו', עד שבכל פעם הוא משיג גדולת הבורא יתברך בהשגה עצומה יותר וכן לעולם. ובכל פעם שמשיג השגה יתירה, הוא מכניס בלב כל הרחוקים מאד מאד שיתחזקו ממקומם לשוב לה' יתברך איך שהם, כי בכל פעם שמשיגים גדולתו יתברך יותר, הם משיגים רחמיו וחסדיו יותר, כי זה עיקר גדולתו יתברך, ועל ידי זה הם מאירים בלב ישראל שיש תקוה לכל אחד לשוב אליו יתברך תמיד, בבחינת ואציעה שאול הנך". ועיי"ש בהמשך דבריו (מאות ג"א ואילך) שמבאר בארוכה עבודת תשרי של ר"ה ויום הכיפורים וסוכות שהכל

מכוון להמשיך דרכי התשובה עי"י גדולי הצדיקים, וכתב שם בתוך דבריו: "שאינו לנו כח לשוב בתשובה כי אם בכח הצדיקים הגדולים שהם עושים תשובה על תשובה תמיד, והם בקיאים בהלכה בבחינת עייל ונפיק היטב היטב לפי דרכם הנפלא, והם ממשיכים עלינו בקיאות הנ"ל שגם אנחנו עתה בכל דור ודור וכל אדם בכל מקום שהוא יוכל להמשיך על עצמו בחינת דרך התשובה הנ"ל, עד שגם אפילו המונחים בשאול תחתיות יוכלו למצוא את השם יתברך תמיד, בבחינת ואציעה שאול הנך שזהו בחינת בקיאות בהלכה הנ"ל שנמשך מגדולי הצדיקים".

ונמצא לפי"ז שבסוכות שהוא המשך אחד לבנין המלכות וקדושה עי"י עבודת התשובה, הרי אחד העיקרים הוא לשמוח בצדיק שהוא ענין ההתקשרות שרק עי"ז זוכים לתשובה.

ובאמת גם בפשטות, ההתקשרות של שמחה ואהבה מעלה את האדם למדרגה גבוהה מאד, והיא עיקר תיקון הקדושה, וכמו שמבאר בלקו"מ (ח"א סי' לז-ל"ז) וז"ל: "וכשהלב משוקע באהבות רעות הנקרא ערלת לב אזי הוא בבחינת שבירי לוחות כו' וכשמקשר הלב להיוד, היינו נקודה, שהוא בחינת צדיק ששם האור האהבה הקדושה שורה כו' אזי נתבטל האהבות רעות, היינו החרפות, היינו ערלת לב, כי הצדיק שהוא נקודה ששם שורה האהבה הקדושה, יאיר להוא"ו שהוא בחינת לב ונתבטל החרפה היינו ערלת לב, כי על כל פשעים תכסה אהבה, כי שם שורה אהבה הקדושה".

כי כמו שמובן לכל גודל הפגם הנורא של אהבות נפולות שמחריב כל חלקה טובה ועוקר היראה והאמונה כמובא בדברי רביז"ל הרבה, הרי כ"ש שמידה טובה מרובה, כשאוהב הצדיק ושמוח בו אזי מתעלה לבו ונפשו מאד מאד, והוא עיקר התשובה לשוב למקום הטהור והקדוש.

כל נקודת שמחה בצדיק יקרה מאד

וכל צד של אהבה ושמחה זו ששמחים בצדיק - שהיא עיקר ההתקשרות - יקרה מאד מאד, ומרוממת נפש האדם למעלות עצומות למעלה מכל שכל, וכמו שמובא הרבה בדברי מוהר"ן בזה, ונביא בזה איזה גרגירים מדבריו, וז"ל (בהל' שבת ד, ט): "הצדיק האמת הוא הראש והקטנים הטפלים אליו הם בבחינת זנב, אבל בוודאי טוב להיות זנב וטפל לצדיק הזה שהוא ראש בית האמתי מלהיות ראש במקום אחר וכמו שאמרו רבותינו ז"ל הדבוק ומחובר לטהור טהור, וכדאמרי אינשי עבד מלך מלך הידבק לשחור וישתחוה לך", וע"ע (בהל' נזקי שכנים ד, יב): "הצדיק הגדול האמתי הוא בחינת כלל התורה והתפילה כו' שכלול מכל ריבוי הבתים לאין קץ שנעשים על ידי כל השכנים של הקיבוץ הקדוש כו', ואשרי מי שהוא שכן אצלו, עליו נאמר טוב לצדיק טוב לשכנו. כי תיכף כשמתחבר אצלו ולהקיבוץ הקדוש שלו אפילו בנגיעה כל שהוא ונטפל להקיבוץ שלו כמו שכן בעלמא, תיכף נתרבים ונכפלים הבתים של התפילה אלפי אלפים וריבי רבבות לאין קץ".

וידוע מה שכתב (בהל' פקדון ה, לח) שבזה תלוי הכתיבה והחתימה בימים הנוראים לחיים ולהיפך ח"ו, וכלשונו שם: "וזה בחינת שלשה ספרים נפתחין בראש השנה צדיקים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים לאלתר למיתה, בינונים תלויים ועומדים עד יום כיפור. וכבר תמהו המפרשים על מאמר זה כו' ועל פי דרכנו יתבאר היטב בעזר ה', כי כל אלו שזוכים

לאמונת חכמים ונוסעים לצדיקים אמתיים על ראש השנה כולם נקראים בשם 'צדיקים' על שם הצדיק שהם מקורבים אליו, כי המחובר לטהור טהור, ועל כן הם נחתמין לאלתר לחיים, כי הצדיק האמת כולל מיד בראש השנה בשכל הכולל בבחינת קדשי קדשים, כי הצדיק האמת יש לו כח יותר מן הכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים כמו שאמרו חז"ל ועל ידי זה נחתמים לאלתר לחיים כי משם נמתקים כל מיני דינים שבעולם, כי הם זוכין בודאי לחיים אמתיים כו' מאחר שזכה לאמונת חכמים ומקורב לצדיקים".

וכע"ז כתב עוד (בהל' נזיקין ה, יז): "צדיקים הם הנלוים להצדיקי אמת היושבים על המשפט, הם נכתבין לאלתר לחיים, כי בודאי יעלו אותם הצדיקים אל הדעת דקדושה לחיי עולם, כי אפילו אם יש בהם פגמים כי אין צדיק בארץ וכו', ואפילו אם יש בהם פגמים רבים וקלקולים הרבה מאד, הם בכלל 'צדיקים', מאחר שדבקים ומתקרבים להצדיקי אמת, כי הדבוק לטהור טהור, כי הצדיקים זה עיקר עסקם לקרב כל הרחוקים המתגעגעים וחותרים להתקרב אל האמת".

וא"כ מה נפלאה השמחה בחג הסוכות שהוא השלמת דרך התשובה מאהבה של תשרי, לעסוק הרבה באהבה הצדיק ולשמוח בו, כי הוא עיקר תיקון הנפש ועלייתה במעלת התשובה השלימה, וכל נקודת שמחה בזה יקרה עד אין קץ, ובודאי ראוי להכריח עצמו בכל כוחו לעורר שמחה זו ולהתייגע לרצות עכ"פ לשמוח ולעשות עצמו כמו שהוא שמח כמו שהורה לנו רביז"ל, עד שיזכה לעורר איזה נקודת שמחה בזה שהיא יקרה מהכל.

שמחת נטילת לולב באגודתו בצדיק

ואחר שידוע שעיקר השמחה בסוכות הוא ע"י הלולב ומיניו, וכמו שכתב מוהרנ"ת (בהל' סוכה ו-יב) "וכמ"ש ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכו' ושמחתם לפני ה' אלקיכם, שעיקר השמחה היא בלולב ומיניו". וידוע שעיקר אגודת הלולב הוא לרמז על התקשרות לצדיק שהוא בחי' לולב ומקשורים בו כל הכיתות שבישראל, וכמו שגביא מיד מדבריו הקדושים בעז"ה, וא"כ הוראת התורה באמרה 'ולקחתם כו' ושמחתם' היא שנשמח מאד בהתקשרות זו אל הלולב, כי זה עיקר עבודת קדושת סוכות, ובזה דייקא אנו מנצחים המלחמה דתשרי, וכמו שאמרו בזה"ק (הובא בלקוטי הלכות בציעת הפת ד-יא, ערבת ד-כד, שבת ז-נד, סוכה ו-יב ועוד) "מאן נצח מאן דאחיד מאני קרבא", והכונה על האוחזים בסוכות הד' מינים ושמחים בהם באמירת הלל והודו, שהם המנצחים מול עמלק הרוצה לקטרטג ולהטות הדין לחובה ח"ו, כי כאמור עיקר ההמתקה והתשובה היא ע"י השמחה באגודתו עם הצדיקים, כי השמחה הזאת בעצמה היא מקור טהרה מופלא ונשגב מאין כמוהו.

ונביא בזה איזה גרגירים מדברי מוהרנ"ת שאגודת הלולב הוא ההתקשרות לצדיק, וז"ל (בהל' ביהכ"נ ה-כד): "כל אחד מישראל יכול לקדש מקומות החיצונים בקדושת ארץ ישראל, שהוא בחינת סוכת שלם, על ידי אמונתו השלימה שזכה בראש השנה ויום הכיפורים כו', וכל זה נעשה על ידי שזוכין לקשר עצמו עם הצדיק האמת שהוא לפעמים איש פשוט וכו'. וזהו בחינת אגודת הלולב, כי לולב הוא בחינת הצדיק האמת, בחינת צדיק כתמר יפרח, והשם יתברך ציונו ליקח רק העלין של התמרין, דהיינו כפת תמרים, שהוא הלולב, להורות שאין לנו כח

לקשר עצמנו עם הצדיק האמת לעוצם קדושתו כי אם על ידי בחינת הנהגת פשיטותו שזהו בחינת עלין ולולבין כו' וזהו בחינת לולב שהוא פשוט, ובו נקשר ונאגד ההדס והערבות שמרמז על כל הכיתות שבישראל כמו שדרשו חז"ל, כי כולם צריכין לקבל מהצדיק כו' כי כל הכיתות שבישראל הן בעלי מצוות הן בעלי תורה, הן הריקים לגמרי מתורה ומצוות, שהם בחינת ערבי נחל, כולם צריכין לקבל מהאיש פשוט הגדול וכו' כי על ידי הלולב, שהוא בחינת הצדיק, על ידו נמשכין ונתגלין החסדים שבהם נברא העולם".

"בהלולב אנו מגלין שגם בחינת הערבי נחל' שהם בחינת הרשעים, גם הם יכולים להתקשר להצדיק שהוא בחינת הלולב, כי הצדיק מאיר גם בהם בבחינת ההארה שמאיר בדרי מטה שוכני עפר, בחינת מטה שוכני עפר, בחינת מטה שוכני עפר"

וע"ע בדבריו (בהל' ר"ה ד, ח): "עיקר הברכה 'על נטילת לולב', שהיא בחינת וא", בחינת צדיק יסוד עולם, שהוא בחינת וא"ו ועל כן מנענעין עם הלולב ומיניו למעלה ולמטה ובארבע רוחות, כי לולב שהוא בחינת וא"ו כנ"ל הוא מקשר נקודה התחתונה עם נקודה העליונה, שהם בחינת אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, וזה שמנענעין עם הלולב ומיניו למעלה ולמטה וכו' כדי שתמליכהו למעלה ולמטה וכו' להורות ולגלות כי מלכותו בכל משלה למעלה ולמטה ובד' רוחות בבחינת אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, וזהו שמקשרים ערבי נחל עם הד' מינים שהם מרמזין על פושעי ישראל שאין בהם

לא תורה ולא מצוות, כי על ידי לולב ומיניו מגלין כי מלכותו בכל משלה ואפילו בשאול תחתיות יכולין למצוא את השם יתברך בבחינת ואציעה שאול הנך, על ידי זה יכולין לקשר אל הקדושה ולהחזיר למוטב אפילו הפושעי ישראל בחינת ערבי נחל".

וכע"ז כתב עוד (בהל' סוכה ד, א): "זהו בחינת לולב שהוא בחינת הצדיק, בחינת כל, בחינת צדיק כתמר יפרח כמוכא כו'. ועיקר הארת הלולב שהוא בחינת צדיק הוא להאיר בדרי מטה בחינת 'מלוא כל הארץ כבודו', וזה בחינת הנענועים לשהה קצוות העולם לגלות כי מלא כל הארץ כבודו, וזה בחינת מה שבאו ערבי נחל בתוך הארבעה מינים שאין להם לא טעם ולא ריח והם מרמזין על פושעי ישראל וגם אותם מקשרים אל הלולב ומיניו ומנענעין בהם, לגלות ולהורות כי מלוא כל הארץ כבודו ואפילו הפושעי ישראל בחינת שוכני עפר גם הם אסור להם לייאש עצמם כי מלוא כל הארץ כבודו, כי בהלולב אנו מגלין שגם בחינת הערבי נחל שהם בחינת הרשעים גם הם יכולים להתקשר להצדיק שהוא בחינת הלולב, כי הצדיק מאיר גם בהם בבחינת ההארה שמאיר בדרי מטה שוכני עפר, בחינת מלוא כל הארץ כבודו, בחינת הקיצו ורננו שוכני עפר".

וע"ע בירח האיתנים להרה"ק מטשערין (סי' י"ט) וז"ל: "זהו שדרשו רבותינו ז"ל שהמינים אלו מרמזין על כל הכיתות שבישראל, כי יש שיש להם טעם וריח כו' ויש שאין להם לא טעם ולא ריח כו' אמר הקב"ה יעשו כולם אגודה אחת ויכפרו אלו על אלו, כי ע"י הכלליות שנכללין ביחד בענין ההתקשרות וההתקשרות אל הצדיק, עי"ז יכולים לקבל תיקון ושלמות ע"י ההתקשרות וההתקשרות לבד, כי המחובר לטהור טהור".

תוכחה הראויה בענין ההתקשרות לצדיק

ואמנם יש להבין, כי כמו ש"העיקר והיסוד שהכל תלוי בו" הוא ההתקשרות לצדיק (לקו"מ ח"א קכ"ג), הרי בודאי שעל זה עיקר מלחמת עמלק והס"מ למנוע מזה, והוא מפיל עצבות ועצלות למנוע משמחה ואהבה זו (עיי' לקו"מ ח"א סי' קכ"ה), ואחד העיקרים בזה, שהופך את ענין ההתקשרות לצדיק לסיבת אשמה ותוכחה שאינה ראויה בלב האדם, שתחת שישמח בעצם התקשרותו ואמונתו בצדיק, שזה עצמו ג"כ מטהר ומקדש מאד כנ"ל, ועי"ז יוסיף באהבתו לשמוע יותר ויותר בקולו ולציית לו בכל מה שיאמר כי הוא זה, היצר הופך הדבר וכל התקשרותו הופכת לסיבת יגון ואנחה, להאשים עצמו יותר ויותר על שאינו מקיים כראוי את עצותיו הקדושים ואינו לומד די בספרי הקדושים וכן הלאה.

והיא עצת עמלק נוראה מאד להפריד האדם מהצדיק שלא ישמח בו ולא יאהב את קרבתו, ומתלבש בלבוש של מצוה כאילו שהוא עצב על מיעוט קרבתו לצדיק.

ורבינו הקדוש רמז בעצמו בצוואתו הקדושה (לקו"מ ח"ב סי' ח') ענין זה, שמבאר שם מענין התוכחה הראויה שהצדיק משמיע, ועיקר הדברים הוא, שתוכחת הצדיק מביאה תוספת ריח טוב ויראה טהורה שנותנת כח לנשמה לקיים התוכחה, אבל תוכחה שאינה ראויה היא, מי שמבאיש ריחו של זה שמוכחים אותו ומפילים אותו ע"י היראה שמעוררים אצלו, ומבאר שם שהתוכחה הראויה באה ע"י התעוררות השיר חדש שיתער לעתיד שמגלה אמונת חידוש העולם, והיינו, שנותן תקוות

התחדשות לזה שמוכיחים אותו ולא שמפילים אותו לזקנה וייאוש בראותו אריכות צחנת מעשיו. ומבואר בדברי מוהרנ"ת (בהל' פו"ר ואישות ג'ח' ועוד) שהשיר חדש הוא שורש השמחה של כל העשרה מיני נגינה, דהיינו, שע"י תכונתו מעורר לשמחה ביותר בה' ולקוות אליו ביתר שאת ועי"ז חוזרים בתשובה.

ובתורה זו מעורר רביה"ק מאוד על חובת חיפוש הצדיק וההתקרבות אליו כי רק על ידו יכולים לזכות לקול השיר חדש שמברר אמונת חידוש העולם עי"ש.

ובפרפראות לחכמה (ח"ב ח-כ) מביא מחיי מוהר"ן שהבינו מרמזיו הקדושים של רביז"ל בשעה שהזכיר אז הפסוק (רות ב) ברוך ה' אשר לא השבית לך גואל וכו': "ושמעתי שמתנועותיו הקדושות ז"ל אז, ומגיעות הקול והניגון שאמר פסוק זה, היה נראה כנותן בעצמו גם כן שבח והודאה להשם יתברך שנתן להם גואל כזה לעסוק בתיקון וגאולת נפשותם, ובהמשכת רוחו של משיח על ידי המשכת תיקונים נפלאים ונוראים כאלה", ומוסיף עי"ז הפל"ח (שם אות כז): "והמובן היה שזה שייך לבחינת השיר חדש המבואר במאמר זה".

ומצירופי הדברים נלמד נוראות, שרבינו הקדוש הורה לנו בזה, שהתוכחה על ענין חיפוש הצדיק וההתקרבות אליו אסור גם כן שתהיה בדרך תוכחה שאינה ראויה, להלקות עצמו תמיד בלבד על מיעוט התקרבותו, אלא אדרבה, יש לעורר בכל עת את השיר חדש הזה של 'ברוך ה' אשר לא השבית לך גואל', ולשמח מאד ולשיר ולהודות לה' על עצם ההתקרבות, עד שיתעורר לבו לבוא ולחטוף עוד ולהאמין שכשם שזכה למתנה זו של עצם האמונת חכמים ולבלי להתנגד עליו כן יזכה ה' עוד ועוד, ואדרבה, מכח ההתקשרות והשמחה והאהבה על עצם ההתקרבות יזדכך עוד ועוד להתעלות ביתר שאת בכל פעם במדרגה גדולה יותר.

וידוע כמה הרעיש מוהרנ"ת במכתביו לבנו שישמח בתמימות ובפשיטות על שידוע מהצדיק ועל שאינו מתנגד עליו, וכל מה שהיצר רוצה להחליש דעתו על עוצם פחיתותו וריחוקו יתפוך הכל לטובה ויחטוף היגון ואנחה לתוך השמחה, על שאעפ"כ מרוחק כזה ובכל זאת אינו מתנגד על האמת.

וכמו לדוגמא אחת מני רבות (בעלים לתרופה, מיום א' קורח תר"א) וז"ל: "נפלאותי עליך מאד בני חביבי מאחר שלפי מכתבך הגדילו ושגבו מרירת נפשך, מדוע לא תזכור ותשים אל לבך היטב את אמתת דברי אדמו"ר הנורא זכר צדיק וקדוש לברכה כפי אשר הִרְבֵּינוּ בחסדו לדבר בם, שהאיר עינינו שדייקא מתוקף המרירות נהפוך לשמחה גדולה, שצריכין לחטוף את היגון לתפסו בעל כרחו להכניסו לתוך השמחה, לומר בלבד: אדרבא, אם כן כשמו לי כל כך, מר מר מאד, בודאי עתה עתה יש לי לשמוח הרבה שאף על פי כן אני מתעטף בציצית ותפילין כו', ועל כולם מה שאני מתאבק ומתייגע להתקרב לאור הגנוז אור הקדוש החדש הזה אשר הוא יתקנני בודאי בלי ספק, ואני בעניי מבטיחך על זה בלי ספק. ואם כן, אדרבא, אני מחויב לשמוח הרבה בכל יום ובכל עת, ולהפוך כל המרירות וכל היגון ואנחה לשמחה גדולה כו', וכל מה שמרבה להגביר היגון ואנחה בזה אני משמח יותר, כי כל מה שאני יודע בעצמי גריעותי ביותר, בזה דייקא אני שמח יותר. אף על פי שבאמת אני מקולקל מאד, זהו שמחתי שמקולקל כזה יזכה לקדושות כאלה ולבלי להתנגד על אור קדוש וחדש כזה, אשר הרבה רחוקים ממנו כל כך כל כך ונעלם מהם כל כך כל כך, ורבים חולקים כמו שחולקים, ואני בעניי על כל פנים

איני חולק ומתנגד עליו, אף גם הרבה טעמתי מצוף דבש נועם אמרוני, ואני יודע שהוא יכול להראות לדרי מעלה וכו' שעדיין אינם יודעים כלל בידיעתו יתברך מה חמית מה פשפשת וכו', ולדרי מטה שהם הפחותים והגרועים כמוני היום, ואפילו אם נמצאים בעולם עוד גרועים וכו' יותר ממני, הוא יכול להראות לנו לכולנו כי מלא כל הארץ כבודו ועדיין ה' אתנו ועמנו וקרוב אצלנו תמיד תמיד כו', רק חזק ואמץ

התוכחה על ענין חיפוש הצדיק וההתקרבות אליו, אסורה שתהיה בדרך תוכחה שאינה ראויה, להלקות עצמו בלבד על מיעוט התקרבותו, אלא אדרבה, יש לעורר בכל עת את השיר חדש של "ברוך ה' אשר לא השבית לך גואל", ולשמח מאד ולשיר ולהודות לה' על עצם ההתקרבות

מאד מאד לקיים דברי כפשוטו להתגבר תמיד להפוך המרה שחורה לשמחה".

ובמכתב נוסף (מיום י"ז בתמוז תקצ"ב) הוא כותב לו: "ואם קטן אתה בעיניך ונדמה לך שאתה רחוק מאד ממנו זכרוננו לברכה על ידי מעשיך, אדרבא מכל שכן וכל שכן שצריכים לסבול בזיונות ושפיכות דמים כשרוצים להיקרא על שמו זכרוננו לברכה. נא בני, זכור אל תשכח בכל עת עצם החסד והרחמים שחמל עלינו השם יתברך להיות נקרא על שמו זכרוננו לברכה, אשר לא יספיקו כל ימינו להודות ולהלל על זה".

תוכחתו של משה

ואכן לא לחינם אנו קוראים בהושענא רבא בגמר חג

הסוכות את התוכחה של משה רבינו ע"ה הכתובה בספר דברים, כי שם לימד אותנו דעת שהתוכחה צריכה להיות רק לקרב ולא לרחק באופן שתתעורר תקות האדם להתקרב לבוראו ולא יתייאש בשום אופן. וכמו שהאר"ך בזה מוהרנ"ת (בהל' ערלה ג'טו-ג'טו) בענין סוכות והושענא רבא הרומזים על חובת האדם לדון עצמו לכף זכות ולא לבזות עצמו באופן של חלישות הדעת, וכתב בתוך דבריו שם: "וזה בחינת משנה תורה שאומרים אז בליל הושענא רבה, כי כל ספר משנה תורה הם דברי תוכחות שמוכיח משה את ישראל בתוכחה של חסד, להראות להם חסדי ה' וטובו וצדקתו לעולם שכמה הכעיסו לפניו בכמה מקומות ואף על פי כן עדיין חיבתו ורחמיו עליהם, כו' כי התוכחה של משה היה תוכחה של חסד, שאמר משה תוכחתו באופן שלא יעורר ח"ו על ידי תוכחתו הריח רע של המעשים רעים שעשו ויחליש אותם ח"ו עי"ז, רק אדרבא על ידי תוכחתו יחזק אותם ויוסיף ויתן בהם ריח טוב כו' ושידעו לדורות שבכל מה שיעבור עליהם עד ביאת משיח בכלל ובפרט על כל אחד ואחד יהיה איך שיהיה לעולם אל יתיאשו עצמן מן הרחמים".

וזה נאמר גם על עצם ההתקרבות לצדיק, כי בסוכות שאז נשלם שורש התשובה התלוי בהתקרבות לצדיק וההתקשרות אליו, הוא מוכיחם באופן של שיר של חסד, לעורר חיבת ה' עליהם, וממנו יראו וכן יעשו לעצמם, שגם בבואם להתעורר על ההתקשרות לצדיק יעשו זאת בדרך שיר של חסד, בהתעוררות השמחה בזמן שמחתנו, לגיל ולשוש על כל נקודת התקרבות ומשם להוסיף בקודש ביתר שאת.

וכמו שמוהרנ"ת כותב לבנו במקום נוסף (שם, מיום ג' שלח תר"א) על מה שמקיים קצת עצות רביז"ל, וז"ל: "וידעתי כי אתה מקיים זאת קצת בעזרת השם יתברך, אך חזק וחזק בני חביבי לקיים זאת יותר ויותר, גם לשמוח במעט דמעט שאתה מקיים מזה, כי בזאת המעט שאתה מתחזק בזה כו' אתה נכלל בהמגיני ארץ שמעלין וכו' לבחינת פיתוחי חותם בחינת תפילין. כי העסק של זה האדם העלוב בזה העולם עמוק מאד מאד, עמוק עמוק מי ימצאו. אשרינו אשרינו אלפים ורבות פעמים אין מספר שזכינו לידע מאור קדוש ונורא כזה, מתורות ושיחות קדושות כאלה המשיבין את כל הנפשות בשבעה משיבי טעם".

ונסיים בדבריו המופלאים של הרה"ק בעל ה'תפארת שלמה' (פרשת כי תבוא) על הפסוק ושמחת בכל הטוב, וז"ל: "כי רמז 'כל הטוב' הוא הצדיק, טוב הוא הצדיק כמ"ש אמרו צדיק כי טוב, ובחי' כל הוא בחי' יסוד שזהו מורה על צדיק יסוד עולם, ועל זה אמר הכתוב 'ושמחת בכל הטוב' שתשמח בהצדיק אשר נתן לך ד' אלקיך, כי זהו מחסד עליון שנותן צדיק יסוד עולם בכל דור ודור שיתקיים העולם על ידו כו' וזה שתקנו חכמינו ז"ל כשרואה חכמי ישראל מחוייב להודות לה' 'ברוך שחלק מחכמתו ליראיו', היינו, שישבח ויתן תודה לה' שיש צדיק כזה בדור שיוכל לשכון בו כבוד ה' וחכמתו לחלקו לעולם. כמו שנשמע כזה מאת כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מלובלין זי"ע שכל ששה עשר שנים שהיה הרב הקדוש מבארדיטשוב חי לפניו, הנה בכל יום ויום היה מייחד לו שעה אחת להודות ולהלל לה' יתברך אשר שלח לעוה"ז נשמה גדולה וקדושה של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע".

"לְמַנְצֵחַ אֲשֶׁר לְנֶצַח וְנֶצַח. בְּמִזְמוֹר שִׁיר בְּגִיטוֹת אֲנֶחָא, לְמַנְצֵחַ לְמִדְתּוֹ נֶצַח. כְּאֲשֶׁר פִּיּוֹ פָּצָח. הָאֲנִי לֹא נֶצַחְתִּי, נֶצַחְתִּי וְאֶנְצַח" (שיר ירמיהו).

נאכל לְבַד לְקִיּוֹם נִפְשׁוֹתֵינוּ!

אם יאכל מעט ובמתינות, יתברר לו שהוא שבע אפילו ממעט אכילה].

ועצה טובה לזה, שיכין מראש בתחילת הסעודה, את הכמות המדויקת הנצרכת לו, ולא יוסיף עליה בשום אופן. וכפי שהרחיב בזה הגרי"מ שליט"א במכתבו:

"וראיתי בספר פלא יועץ שמיעץ, שלפני אכילה ישים לנגד עיניו את המאכלים וכמות הלחם, ויחליט כמה ומה צריך לאכול עכשיו, והכמות הזאת יאכל במתינות ובדרך ארץ ... ולא יאכל בשום אופן יותר ממה שהחליט קודם אכילה. ואם ראה שזה לא די לו כדי שביעתו, יגמור בדעתו שבסעודה השניה יוסיף, אבל בסעודה זו לא יאכל רק כמה שהחליט. וזו עצה ישרה מאד. למשל קודם אכילה מבינים כמה דג מלוח או לפתן חריף אחר צריכים לאכול עם כמות לחם כזה, אבל באמצע אכילה האדם נעשה כשיכור והבהמיות שולט עליו. ואם היו מראין לו אחר זמן כמה שאכל ואיך שאכל, היה נמאס בעיני עצמו. וידוע מה שכתב הרמב"ם (בהל' דעות פרק ד) שאם היה האדם אוכל בנימוס ובחשבון מה ואיך לאכול בהשלטת הדעת על החומר, היה משלים את דעתו והיה מונע מאתו כמה וכמה רעות בגוף ונפש" (אוסף מכתבים, מכתב כג).

הנוקמים של אכילה יתירה

גודל הנזקים ברוחניות ובגשמיות של ריבוי האכילה, אי אפשר לפרט. וכלשון מוהרנ"ת בתפילתו להשם יתברך: "אתה יודע כמה פגמים ומכשולות באים על ידי ריבוי אכילה ושתיה, וכמה חולאים באים על ידי זה, רחמנא ליצלן" (ליקוטי תפילות, תפילה קנא).

וכבר ידוע שרוב החולאים והחולשות באים על האדם מחמת שממלא כרסו באכילה יתירה, אפילו אם הם מאכלים בריאים וטובים. "ואכילה גסה לגוף כל אדם כמו סם המות, והוא עיקר לכל החולאים" (רמב"ם, הלכות דעות, פרק ד הלכה טו).

[וזה לשון ה'קיצור שולחן ערוך' (סימן לב, סעיף ג): "האדם אשר רוצה לשמור בריאות גופו צריך להיזהר שלא לאכול רק בשיעור בינוני לפי מזג גופו, לא מעט ולא כל שבעו. ורוב החולאים הבאים על האדם אינם, אלא או מפני מאכלים רעים, או מפני שהוא ממלא בטנו ואוכל אכילה גסה אפילו ממאכלים טובים ... ואמר החכם: האוכל דבר מועט מדברים המזיקים, אינו מזיק לו כמו האוכל הרבה מדברים הטובים".

והאריכו בזה הספה"ק, וראה מש"כ בהל' רבה (סימן ק"ע סעיף כ). וחלק מדבריו הובאו במשנה ברורה סוף סימן קע וציין לעיני שם) וז"ל: "עיין בשל"ה דף פ"ד שהאריך להזהיר מריבוי אכילה ושתיה וכו', וזה לשונו: כלל הדברים, הטובה שברפואות היא שמירת הבריאות, אשר יתרחק האדם מהמאכלים והמשקים הגסים והכבדים המסכנים החולאים, וגם מהרבות מהמאכלים והמשקים אף על פי שהם קלים, לפי שמרבים הם עיפושים בבני אדם, וגורמין להם סיבות ומקרים לבוא לידי חולאים. וכשהוא זהיר בדברים אלו אל יצטרך לרופא. וכתב ב'ספר הגן דאפילו עושה לשם מצוה, כגון שבתות וימים טובים, עובר שלשה לאוין: הישמר לך פן תשכח, בל תשקצו שממלא כריסו כמו בהמה, ואסור לברך ברכת המזון אחריה, וזה פירוש בטן רשעים תחסר אכילתו מברכה. וכתב השל"ה שם: הנני מלמדך תשובה מעולה והיא חמורה מאוד וקלה, בהיות המאכל או המשתה שלפניו מתוק לחיך וחביב עליו ביותר ימשוך ידיו ממנו וימנע עצמו ממנו, וזהו תשובה בכל זמן ועידן ומרוצה ומקובלת עד ה' אלוקים", עכ"ל האלהי רבא].

ודבר נורא גילה לנו רבינו, שכשנמצא בתוך גוף האדם מאכל מיותר, מחפש המאכל ממי לקבל חיות, עד שיונק ומוציא את החיות של האדם ומזיק לו רחמנא ליצלן. ולא זו בלבד, אלא שגם כל שאר המאכלים שאכל מקודם, מצטרפים כולם להזיקו רח"ל (עיין ליקוטי מוהר"ן).

(רנ).

ומאחר שריבוי האכילה הוא מעשה בהמה, נופל האדם עי"ז מגדר אדם לגדר בהמה, ונעשה חולה בחולי הקדחת רחמנא ליצלן (עיין ליקוטי מוהר"ן, רסג), ובשאר מחלות.

כלל הדברים: שומר נפשו ירחק מאכילה יתירה, לבל יתחייב בנפשו. שכן, אם אכן יחלה או ימות קודם זמנו, דמו מידו יידרש, ואף יתבעו אותו על כל המצוות ומעשים טובים שהיה יכול לקיים אילו היה שומר על בריאותו.

וכמו שכתב בספר חרדים (פרק סו, אות צד): "באכלך יותר על שובעך, הפסדת וביטלת זמן האכילה וזמן היציאה, ואם יזיק האצטומא ותהיה טרוד בצערה הרי שלשה זמנים. ואם יגרם חולי כאמור הרמב"ם, הרי עברת על האזהרה ונשמרתם מאד לנפשותיכם, ואפשר לגרום מות על שונאך, ודמך מידך יוצרך יבקש, וכל המצוות שבתורה שהיית עתיד לשמור ולעשות תבטל בר מינך".

וכדברים האלה העתיק וכתב בספר פלא יועץ (ערך אכילה ושתיה): "וכבר כתבו חכמי המוסר שהאוכל יותר מכדי סיפוקו כמה רעות עושה: א', שעובר על כל תשחית. ועוד, שמאבד זמן האכילה וזמן היציאה. ואם יתקלקל האצטומא ויהיה טרוד, הרי ג' זמנים. ואם יחלה

רבינו הקדוש לימדנו (ליקוטי מוהר"ן תניינא, א) שחג הסוכות הוא חג מסוגל לקבל בו 'דעת' להינצל על ידו מתאוות אכילה.

והנה בענין תאות אכילה יש כמה חלקים ופרטים, ולכבוד החג הבעל"ט אמרנו לבאר ענין נכבד, והוא: כמות האכילה. וזה החלי בס"ד:

אין לאכול אלא כפי הצורך לקיום הגוף

האכילה ושתיה היא הכרח לקיום הגוף, והאדם מחויב לאכול ולשתות כדי שתתקיים נפשו בגופו (עיין ליקוטי הלכות, ערלה ד, יח). ומאחר שאין זה אלא הכרח (עיין ליקוטי הלכות, יום טוב ה, טו), לכן צריך לאכול רק כפי הנצרך לקיום הנפש, ולקיים: "צדיק אוכל לשובע נפשו" (משלי יג, כה); שאינו אוכל למלאות בטנו ח"ו, אלא רק כפי הנצרך לו לקיום הנפש בתוך הגוף (עי"ש) במפרשים ובפרט באלשיך הק').

אמנם, מחמת 'תאות האכילה' מתאוה האדם לאכול יותר ממה שנצרך לו, ונמשך לאכול ולשתות מאכלים ומשקאות שאינם נצרכים כלל לקיום גופו, ואינו אוכל אותם אלא מחמת תאוה (עיין עצות המבוארות, ממון ופרנסה, סעיף כה). ומתקיים בו "ובטן רשעים תחסר" (עיין ליקוטי הלכות, ראש חודש א).

והרי הוא בגדר 'זולל וסובא', וכמו שכתב רבי שמשון ברסקי זצ"ל: "אותם מאכלים כשרים שאוכלים מהם יתר על המידה, הן בשר הן מאכלים אחרים, שבאמת אפשר להסתפק מהם בפתות, רק מחמת תאוה אוכלים יותר מן השיעור הדרוש לקיום הגוף, וזה שנקרא 'זלילה'. וכן כאשר שותים משקאות כשרים, היינו יי"ש, יין, שיכר, ושאר משקאות ששותים למעלה מן הנצרך, הרי זה בגדר 'סובא'" (עצות המבוארות, אכילה א).

הן על כך הזהירנו רבינו בשירו הנעים: "נאכל לְבַד לְקִיּוֹם נִפְשׁוֹתֵינוּ וּלְמַעַט תַּאוֹת טְבַעֲנוּ" (שיר נעים, הנדפס בתחילת 'ליקוטי מוהר"ן').

ואכן, צריך כל אחד "לדקדק מאד לבלי לאכול יותר מצרכו" (ליקוטי עצות, אכילה יב), ולא להכניס לתוך גופו שום מאכל ומשקה מיותר. ועל כך הזהירה התורה: "וְאָכַלְתָּ כִּנְפֶשֶׁךָ שִׁבְעָה וְאָל לְקִיךָ לֹא תִתֵּן" (דברים כג, כה), ופירש רבינו: שתאכל רק לשובע נפשך, ואל תהפוך את גופך ל'כלי' שמחזיק בתוכו מאכלים ומשקאות מיותרים...

וזה לשונו: "כשאוכל יותר מצרכו אין לזה המאכל ממי לקבל חיות, מאחר שאין האדם צריך אליו, והוא דומה כאילו הניחו האדם לתוך כלי שבוודאי אינו מקבל חיות משם ... וזה 'ואכלת כנפשיך שבעך', לא יותר. וזה 'ואל כליך לא תתן', היינו שלא תאכל יותר מצרכך שזה דומה כנותן לתוך הכלי מאחר שאין צריך לו כנ"ל" (ליקוטי מוהר"ן, רנז).

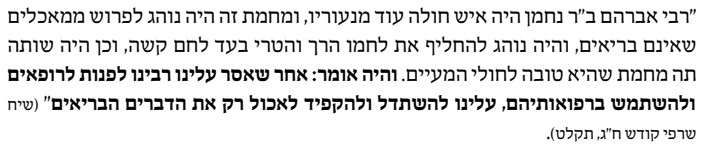
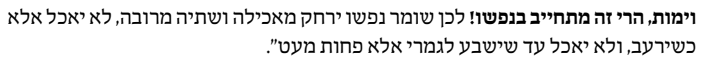
ו"כשאוכל יותר ממה שצריך, הוא בחינת מאכל בהמה. כי גדר האדם לאכול רק כפי מה שצריך, וכשאוכל יותר הוא מעשה בהמה, שאוכלת ולועסת כל היום" (ליקוטי מוהר"ן, רסג).

אי לכך, עלינו להיזהר שתהיה אכילתנו ושתיתנו להיות במידה ובמשקל ובמשורה (ליקוטי תפילות, קנא), ומוהרנ"ת מתחנן בתפילתו לבל יאכל אפילו 'משהו' יותר מהמוכרח בשביל קיום הגוף (שם, סו). וכלשונו: "ובכן תרחם עלינו ותושיענו, ותהיה בעזרנו מעתה שנזכה לשבר באמת תאוות אכילה ושתיה. ונזכה להסתפק במועט, לאכול מעט בקדושה גדולה ולהסתפק ממנו. ונדקדק על עצמנו מכזית ועד כביצה, לבלי לאכול אפילו משהו יותר מהמוכרח לנו בשביל קיום הגוף, ונאכל לבד לקיום גופנו ונמנע תאות טבענו, ונזכה להיות בכלל הצדיקים האוכלים לשובע נפשם דקדושה, כמו שכתוב צדיק אוכל לשובע נפשו" (ליקוטי תפילות, תפילה סז).

וכפי שאכן ראו אצל מוהרנ"ת גודל הקפדתו לבלי לאכול אפילו מעט דמעת יותר מההכרח, ואף על 'כף אחת' של איזה מאכל, הסתפק אם היא מוכרחת לו או לא. וכמסופר: "פעם, בהיות מוהרנ"ת בטעפליק ביישובו על השולחן ואכל מאכל העשוי מסלק 'בארשט', שאל אותו אחד מאנ"ש איזה עצה, ולא ענהו מוהרנ"ת, ושאל שוב את מוהרנ"ת, ושוב לא ענהו, ושאל עוד פעם, נענה לו מוהרנ"ת ואמר: איני יודע לשיט עצות לעצמי, אם לאכול עוד כף סלק אם לא, כי אולי כבר מספיק, ואתה רוצה שכבר אענה לך תיכף ומיד ..." (שיח שרפי קודש ח"ב, תרמח).

וזהירות גדולה צריכים בזה בשעת הסעודה, כי טבע האדם הוא שכשמתחיל לאכול מתעורר תאבונו ונדמה לו שצריך לאכול עוד ועוד, ונמשך אחר אכילה יתירה.

[כנראה בחוש, וסיומוכין לזה אפשר לראות בדברי רבינו בספר המידות (אכילה, אות ה): "כשאוכל קצת, לבו נמשך יותר אחר אכילה, ממי שלא אכל כלל ונתייאש מלאכול". וחכמי הטבע בדקו וראו, שרק כעבור עשרים דקות מתחילת האכילה משרד הגוף למח הרגשת שובע, ובתוך אלו העשרים דקות נדמה לאדם שהוא עדיין רעב גם אם קיבתו מלאה. ולכן,

ההנהגה למעשה לכל אחד

הוד והוד פועלם וצדקתם עומדת לעד

קראל עדת מפארים, בנבל עשור בכינור ונבל מזמורים, לנו חנונה ונרע באמת ונצדק רב טוב צפת ליראים, להטיב ולהרבות בלב ונפש עושים ומעשים, פניו נמלל וליבנו ער ליהי הדברים האלו הקדוקים, על מעשים ותושיה להרבות פעלים, לשמש את הרב ועשו משכן כל הרבה עשו ועלתה בדיים, לפאר שם הצדק ועדת חבלו תאין ומתכנשין, לכבדה ולפארה לאמנה קריתנו באזורי נח וור לבל יחסרו מזוגם, בכל פיות ונדבכים, כי אש קדוחה בכל כח ואת אומר ומעלה וגיעת כפיים, למלא צרכים וספקו מהלכים, בימי הקיבוץ הקדוש והנורא מראשית שנה עד אחריתה, והיו ליבם ועינם בקריתנו חנונה, בעסקנות נמרצת חובקת עולמל נאמנים שלוחים לתקוני שדרתך, אין דבר גדול מה' קול הליו וסוף, אשרי חבל נחלתנו חומה ליבנו בתודת והערצות, לגלות עמוקות במזמור שיר נבואה, זמורה ונארג שירה

ראשית השירים נחלת לירידינא איהי חי ורב פעלים, הפועל הנאמנות בפעולות כבירים, בעמל משקיע ויעז נחללים, לתכלל ולהקים בונים ומבצרים, במסירות והקרבה ובהנה ויהי, מראשית חשנה ועד ימי החלומים, והיו עינו וליבם שם כל החיים.

ה"ה קריתנו הנכבד

ה"ה אברהם אלמלך רוזנטל שליט"א

העמוד במסירות והקרבה לימין מוסדותינו ה' במשר כל השנה כולה

ואת עניו חגי צדורי דורבא האוהבים והמסורים, הפועלים ללא לאות בכל עיר וערים, לחסם את שם הצדק בעיר געשעע על איון קודש הקדשים, לפאר ולחוסם את מבצרי הקשיצים, הפועלים ללא לאות בפעלים נשבים, לפאר ולחוסם ולחודש בהודיה, לקומם עדת מי מנה מהמסד עד הטפחות ככל הפסחים, במסירות מפלגה בפש ויהי ויעזם, בנבואה סחורה שוררים.

הר"ה ר' ישראל משה אייזיק שליט"א

הר"ה ר' משה וורסר ויקמר שליט"א

מלשן ווייטש - ר"י צענדלין - ר"י צענדלין

מקום של כבוד וקרן עולם הקוקים, לראשית הדבר, חתונה וחסידים בשם הטוב ברוך, אשר מי שער משכור ורום הפעלים בשעות לא שעות וכל נון אומים, להשקות את האנן ולשמוע על הכסלים, עומדים על הפקודים הראשית הנסיעה ועד ישוב האנן, לא העדרים, לא חתנים שיצו לגופם ולא מנוחה לעם נפשים, אשריהם חלקם שבים היבה בפליים, במקור מעיו הטוב והחכלול של צדיק עשרת לראשם חתנים וזה

הר"ר נחמן ד"ר ראשי הכבוד והמנונים

ואינו ענין כל ראשי הכבוד והמנונים

וליצו אלו ברכה שלוחה באהבה איתנים, למשגחיה חבבות 'צעיר האנן' לפי וחסיד העדרים, אשר כבודות נפלאה דילים ומשקים, לנצל את הדגים מזה קרוב, ברכותיו אחת ליום בלכות נדשים ח"ו

הר"ר נחמן דוד סודות שליט"א

הר"ר שמואל בנימין שטרן שליט"א - הר"ר אלון יאובלום שליט"א - הר"ר זאב זילבר שליט"א - הר"ר יעקב שמוחה מנה שליט"א

ברכה לעומדים על הפקודים, את סעודת חתן בטוב טעם מגשים, אלו מעידים ושמו כמותים, כי חתנות ה' המה מעומדים, וזה יודעו אנשי חיל העשים ומעשים,

הר"ר נחמן זורח שליט"א - הר"ר נחמן דייטש שליט"א - הר"ר מלשה אריה שטרן שליט"א

ואתם עומדים תעמידם במסירות נאמנה למען לא יחסר המנון בקאות שטיב

הר"ר נחמן איזק שליט"א - הר"ר שמואל דייטש שליט"א - הר"ר זאב זילבר שליט"א

וכן ברכה שלוחה לאל המנונים ברוך על השירים ונאמנים

הר"ר שמואל שפירא שליט"א - הר"ר לוחשע לינץ פרידמן שליט"א - הר"ר יום טוב שטרן שליט"א

מקום של חובה ואחרת נחמה, לכל אותם אשר על חצו חתנות טוב דאט, לסוד הנסיעה, באותו נח וזו ונשמרת ראות, במסירות ובעין טובה אהלי שזנה לראות, אשריהם ואשרי חלקם ונתום בכות, ח"ו

הר"ר יוסף מרדכי מנה שליט"א - הר"ר אברהם יצחק סאמלעט שליט"א - הר"ר יעקב שמוחה מנה שליט"א

מקום של כבוד מיוחד בלכות חתנים, חתנים

להנהלת חברה 'דוד צדיקנים'

אשר זה עומדים לעיניהם זה רבות נשים, במקשה ומסירות שאין במצאם, לשר ארסד הנסיעה הנחמה בים דרכים, בוחם וגונו נסיעה קדושה בפני חתנים, אשריהם ואשרי חלקם ונתום משמי מעומדים,

ולכל אלו כל הפועלים ועוסקים למען הקובץ הקדוש כל אחד בשמו הטוב מבורכים, קצרה

הדריעה ודלו קולמוסים, וכן ה' ובה יוסף ברכה כפליים לזעזעה במודל המעשים, מהנצל

צדיק על ראשם נטרת פו משיחה, טללי אורות כבדה שופעים, ישא ברכה משמי

מעומדים, ברכותיו אחת בלכות חתנים:

פני בראשו נחלה וקדמנו בתחינה, ישיב כגמולכם הטוב ברונה, שפע ברכתו ישית לכם ברוב טובה, משמי מעינו יעניק שלמי אהבה, שנה טובה מלאה שמחה וזון, חיים חן וחסד אחכם יחון, נחת דקדושה אשר ושלום, חתנים וזה גילה יקבצו חלום, לגוב עד זקנה ישיבה דשנים ורענים, להגדיל פעלים ברוכים לעם אמונים, נחת מפרי מטענים להפארה להפריחה, וזהו הדברים האלו כחובים וחלקים, אלו הפועלים לימין צדיק לפאז בהדורים, ישיב להם תבואה כגמול טובים.

המברכים ומודים

רבני ותרמדיקה

להיכלל יחד עם כלל ישראל!

הילולת רבינו סוכות תשס"ו

היו"ט בעצמו קורא אלוהים

אשרינו מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו, ומה יפה ירושתנו, אשר בחר בנו בכל עם, ורוממנו מכל לשון, ותתן לנו ה' אלוהינו באהבה מועדים לשמחה, חגים וזמנים לששון, את יום חג הסוכות הזה, זמן שמחתנו מקרא קודש. ומבאר רבינו (תו' ד' תניינא) דמקרא קודש הכוונה שהיו"ט בעצמו קורא קודש, דהיינו את "ההייליגקייט" של התורה, ואת "ההייליגקייט" של כלל ישראל, את "ההייליגקייט" של המועדים, ואת "ההייליגקייט" של הצדיקים. וביותר בחג הסוכות שיחודו הוא בזה שמאוחד החג הזה עם ה' רועים באופן מיוחד ביותר, והני' ז' רועים הם האושפזין הבאים להתארח אצל סוכתו של כל אחד ואחד מישראל בפועל ממש, ולכן בחג זה הוא הזמן המוכשר ביותר שאת להיכלל עמם ובקדושתם.

בבית הצדיקים יגיע האדם למעלות רמות

וכבר כתב רבינו (לקו"מ כב) שעיקר אחיזתו וקדושתו של ישראל הוא אצל ה' רועים והכל נשפע מהם, וכל מנהיגי הדורות עד היום הזה נכללים בהם, ומהותם הוא 'אמונה', ובכל עת האמינו בהש"ת באופן מופלא, ותוקף אמונתם היא גם בהווה ומשפיעה גם לעתיד. ומבאר רבינו עוד שבזכות כח הצדיקים בא האדם לידי שמחה ולידי אהבה דקדושה, וזוכה להיכלל בהני' שבעה רועים.

בבית התכללות לנשמות ישראל יש תשובה ניצחת למלאכי השרת

ובגמ' שבת (פח ע"ב) איתא: "אמר ר' יהושע בן לוי בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם מה לילוד אישה בנינו, אמר להם לקבל התורה בא, אמרו לפני ריבונו של עולם מה אנחנו כי תזכורנו וכן אדם כי תפקדנו, אמר הקב"ה למשה החזר להם תשובה, אמר ריבונו של עולם מתאיר אני שלא ישרפוני בהבל פיהם, אמר הקב"ה למשה אחוז בכסא כבודי והחזר להם תשובה".

ויש להבין, דמה יועיל למשה שיאחז בכסא כבודו יתברך? ומבאר רבינו (לקו"מ תנינא תורה א) דהכוונה בזה שיאחז ויתלה את עצמו בנשמות ישראל ששורשם חצוב מכסא הכבוד. וזהו תשובה ניצחת לטענת מלאכי השרת, היות וכל מטרת הבריאה וכל קיום העולם תלוי בישראל, וכדאיתא בגמ' (תענית ג ע"ב) שיש ד' רוחות בשמים ואין להם קיום בלא ישראל, כל קיום העולם תלוי בהם וכמובא ברש"י (בראשית א א) עה"פ בראשית ברא אלוהים את השמים ואת הארץ, "בשביל התורה שנקרא ראשית ובשביל ישראל שנקרא ראשית", ובעבורם ובשבילם ברא ה' את השמים ואת הארץ, כל הבריאה כולה בעבור ישראל, לזה כשאוחזים בכסא הכבוד ונאחזים בשורש נשמות ישראל, יש תשובה ניצחת למלאכי השרת.

וזהו דבר פלא, שהרי משה רבינו היה שקול כנגד כל ישראל, ומ"מ היה צריך כשענה את תשובתו למלאכי השרת להיאחז בנשמות ישראל, והוא בעצמו ובגודל כוחו לא היה בר יכולת לענות להם, וזהו היות ומעלת בני" גדולה מאוד, וכל העולם נבנה בעבורם, והם קומת ישראל מרישא ועד סיפא, וכוחם כה רב עד שאפשר להישען בשורשם ולענות תשובה לטענת המלאכים.

וכשיש אהבה אמיתית בתוך כלל ישראל, אזי לכל אחד מהם יש מעלות לאין גבול. ואצרות ואצרות לאין קץ אצורים בכל א' עד שהיהודי בעצמו אינו משיג רום מעלתו הגבוהה, וזהו כשיש אהבה ואחדות בישראל, שאהבת ישראל היא התשובה למלאכי השרת.

ישראל קודמים לתורה

בתנא דבי אליהו מובא (פרק יד) שאמר לו אחד שיש ב' דברים שהשי"ת אוהבם והם: התורה וישראל, ושאל את אליהו הנביא מי קודם למי, והשיב לו כי דרכן של בני אדם לומר כי התורה קודמת שנאמר (משלי ח כב) "ה' קנני ראשית דרכו", ואני אומר ישראל קודמים שנאמר (ירמיה ב ג) קודש ישראל לה' ראשית תבואתו, ונאמר עוד כי אתכם בחרתי מכל העמים, אמר ר' שמעון בר יוחאי התורה קודמת לישראל מק"ו דמה התורה הקדושה קיימת לעד ולנצח נצחים, ישראל שהתורה נבראה בעבורם אינו דין שהיה קיימין לעד ולנצח נצחים.

גם הקלים מישראל מוכרים נפשם להשי"ת

וזהו מעלתן של ישראל לאין קץ, ויותר ממעלת התורה"ק וכאמור. וביעב"ץ מובא דבר פלא, שלפני חמש מאות שנים היו גזירות קשות לישראל ופשטו העם הקלים שבקלים מסרו נפשם על קידוש ה', כי בני ישראל באשר הם הינם בעלי נשמה גבוהה מאוד, ויפוי נשמות הקלים שבהם בא לידי ביטוי במסירות נפש למען שמו יתברך.

וסיפר לי יהודי ששמע מהחפץ חיים, אשר סיפר שהיה במקום אחד גזירה שכל היהודים הגרים שם יתלו על פתח ביתם שתי וערב, ובאם לא יקיימו זאת יהרגו אותם במיתה משונה, והיה שם יהודי אשר היה רחוק מאוד משמירת יהדותו והגם שלא נצטוו בני העיירה על עבודת ע"ז בפועל ורק היו צריכים להציב על פתח הבית את השתי וערב בלבד, התנגד לכך בתוקף, הגם שידע כי ישלם ע"כ בחייו. ואכן לבסוף הרגוהו הגויים באופן משונה, ונעקד להשי"ת וקידש שמו יתברך ברבים. זהו ישראל אשר בן אתפאר, ודווקא הפשוטים שבהם, הם הם המבטאים את גדולת ישראל באופן נפלא ביותר, וכמו שמבאר רבינו (לקו"מ כא) עה"פ בן בחר ה' להיות לו לעם סגולה (דברים יז).

וכן עה"פ בתהילים (עט ב) "נתנו בשר עבדך מאכל לעוף השמים", מבאר רש"י שם זו"ל: "והלא רשעים היו אלא משקבלו פורענותם הרי הם חסידים", וחזין דבר פלא דהגם דמדובר ברשעים גמורים מ"מ היות וקיבלו את עונשם ונזדככו הרי הם נקראים בשם "עבדיך" וכהגדרת רש"י הרי הם חסידים", וזהו סוד עליון.

בבית האחדות והאהבה לכל אחד מישראל מתקבלת התפילה ביותר

ובשם האר"י ז"ל מובא כי לפני גשת האדם אל עבודת התפילה, עליו לקבל על עצמו מצוות "ואהבת לרעך כמוך", ויש לאהוב כל אחד ואחד מישראל, ובזה תעלה תפילתו כראוי ובכל אשר יפנה יצליח. וזאת היות ונכללת תפילתו עם כל תפילות ישראל יחידיו, והגם שאין תפילתו זכה כ"כ ונקיה כראוי, ומלאה פניות ופגמים, מ"מ היות ומאוחד הוא עם כל כלל ישראל הרי שתוקף פעולת המצוה של אהבת ישראל גורמת שנחשב כמושלם ולכן עולה תפילתו למעלה כראוי ופועלת מה שיכולה לפעול בשלימות, ועושה פירות ומצליח האדם בכל אשר יפנה.

וכן איתא ג"כ בנוגע אלימלך (דברים א) שיש עצה האיק לבוא אל אמיתת עבודת ה', ובפרט שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, וא"כ נפגמים איברי האדם בחטאיו ואיך יעשה עמם דבר שבקדושה כראוי. אבל כשקושר את עצמו עם כללות ישראל שעליהם נאמר 'ועמך כולם צדיקים' שבכלליות הם נחשבים רק לצדיקים, אז נקשרים גם האיברים שנפגמו בכלליות ישראל ונתקן בקדושה עליונה, ואז יכול לעשות את המצוה באופן הראוי ביותר.

וכתב רבינו הק' גבי מעלת ההתקשרות לצדיקים, שהצדיקים מעלת שורש נשמתם גבוהה מאוד ולכן כל הנכללים עמם זוכים להכלל בשורש נשמתם ולמעלתם הגדולה, וכמבאר בשם הנוגע אלימלך הנ"ל דכשנכללים עם בחינת הצדיקים אזי נחשבת העשיה לעשיה בשלימות ואין שום פגם בעשייתם והכל מתוקן באופן הטוב והמושלם.

המקושר לצדיקים זוכה לתואר "אחי ורעי"

ובשער הכוונות כתב האר"י ז"ל (כוונות קריאת שמע דרוש ו) דמעלת הצדיקים הוא לאין קץ, ונקראים בשם אחי ורעי, כזה אהבה וקרבה יש בינם להשי"ת, ובאם נתקשר כראוי אל הצדיקים הרי שגם אנו נזכה להכלל בתואר אחי ורעי ובתוקף אהבה שיש לצדיקים עם השי"ת.

ומן הראוי לציון את דברי ר' שמעון בן לקיש (ירושלמי ברכות פרק ט) דהנה כשיש לאדם קרוב ונכבד ועשיר ובעל שם, הרי שנהנה האדם לספר לכל שהוא קרובו וכן משפחתו, אבל כשיש לאדם קרוב שהוא חסר מזל ואינו מוצלח כלל הרי שאין מספר כלל כי אותו קרובו הינו קרובו ומתבייש בזה מאוד, אבל הקב"ה אינו מתבייש בעמו ישראל כלל, והגם שיש בהם הרחוקים מאוד בעשייתם ובהתנהגותם, וקורא לכל יהודי באשר הוא בשם אחי ורעי, וכדכתיב (תהילים קכ ח) "למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך". ויתכן דזה שכל יהודי מכונה בתואר אחי ורעי תלוי בהתקשרות לצדיקים הנ"ל, שכל המקושר בהם ונכלל בקומתם, והם נחשבים בתואר המיוחד 'אחי ורעי', וזכה גם הוא לתקונו ולהיכלל בהם ובתוארם הנפלא אחי ורעי. וכמו שאנו אומרים בברכת המזון "כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב כן יברך אותנו כולנו יחד", דכשאנו נכללים יחד עם האבות הק' ובקומתם, יכולים גם אנו לזכות לאותה הברכה שנתברכו הם לפום דרגתם הגבוהה מהשי"ת, וזהו יחודו וסגולתו של ישראל.

המבחן האמיתי לאמיתיות האדם

למעשה, כל יהודי חפץ לעובדו יתברך בתכלית השלימות, אף אחד אינו רוצה להיכשל בעוונות ולהתנתק מאיתו יתברך רח"ל, אבל יש הרבה ניסיונות ומעברים בעולם, והגוף שבתוכו נמצא נשמת היהודי שבנו מלא בתאוות ובמידות רעות, ואנו שרויים בגלות באופן פרטי וכללי, וכיון שכך קשה לאדם לדעת את תוקף אמיתיותו בעבודת השי"ת. אלא שיש מבחן שיכול האדם לבחון את עצמו היכן הוא עומד, ולדוגמה בה' הימים שבין יו"כ לסוכות זהו הזמן שבו אין השי"ת מחשב את העוונות כלל, היות ובעת הזאת כל ישראל שקועים במצוות ומעשים טובים, מוזילים הם הרבה ממון לבניית הסוכה ולקניית הד' מינים באופן מהודר, ולנוי סוכה ושמחת יו"ט, ולזה אין מחשבין העוונות אז ומוחלים לישראל על הכל.

וזהו רש"י מפורש עה"פ מלך אסור ברה"ם (שה"ש יז) שעולה על הני' ה' ימים שבהם נמצא השי"ת ועומד אצל ישראל לעסוקים במצוות והיינו מלך אסור ברה"ם שקשור הוא ומאוגד בישראל העושים מצוותיו למען שמו יתברך, וכל זה הוא לפני הסוכות, ובסוכות עצמו שכבר יושבים בתוך הסוכה ויש כבר את הד' מינים וכו'. מה נותן אז לישראל את הקרבה לה', הוי אומר תוקף הרצון שיש לכל אחד מישראל לקיים את שמחת היו"ט כראוי, לשבת עם האושפזין יחידיו, וכו' והגם שהיות ואנו נמצאים בגלות ולכן אין מניחים לנו להגיע לזה בשלימות אבל עצם הרצונות נחשבים למאוד, יותר מעצם העשיה.

אלא שאז, כשרואים אנו את זולתנו אשר כן מצליח להתעלות ולקיים מצות החג כראוי, אזי אז המבחן הנכון היכן אנו אוחזים בעבודת השי"ת, האם שמחים אנו בהצלחת האחר וממשיך אהבים את עבודת השי"ת שבו או ההיפך, דהרי מי שיש לו אב אהוב ובא אחר ועושה לאב פעולות שמהנות אותו, הרי שגם הבן ישמח בזה ויאהבו, היות ועושה לאביו אהוב נח"ד, וה"ה בעבודת השי"ת באם כל מטרותיו הוא לעשות נח"ד למענו יתברך אין בכך שום נפקא מינה מי עושה זאת אני או האחר ולכן זהו המבחן הנכון מהו המטרה העומדת לנגד עיני עבודת ה', האם המטרה היא

רבי נחמן מולטשינער (מ"ד)

סמך ידיו עליו

אף שהיו למוהרנ"ת תלמידים רבים, גדולים בתורה וביראה, שלמים בכל מידה נכונה שמנו חכמים, עכ"ז השכיל והבין מוהרנ"ת שר' נחמן טולטשינער ראוי ויאה לקחת עליו את המשורה להעביר הלאה את אורו של רבינו, וללמד את אנ"ש ואת כל העולם כולו את דרכי רבינו ז"ל, ואף שכל תלמידיו הגדולים עסקו להפיץ דעת רבינו ז"ל בכל מקום שהגיעו, אבל יותר מכולם עסק בזה רבי נחמן, כי ברוב תמימותו ואמינותו, ומחמת רוב שימושו שזכה לשמש את מוהרנ"ת, ושמע ממנו הרבה תורות ומאמרים ושיחות בקדושת רבינו ז"ל, ובפרט זכה לשמוע ממנו בעת צר ובעת עניותו בשעה שמוהרנ"ת היה נרדף מכל, בשביל כל זה זכה להשיג עוצם עמקות האמת המונח בדרכי רבינו ז"ל, ובידו ובכוחו היה להמשיך את שלשלת הקודש, ולהאיר דרכו של רבינו ז"ל לדורות הבאים, וכדברי בנו רבי אברהם ב"ר נחמן: "שבכל אנשי מוהרנ"ת לא נמצא משרת ומשמש ודבוק למוהרנ"ת כמוהו" (כוכבי אור).

ומוהרנ"ת סמך שתי ידיו עליו, וגילה כמה פעמים בפירוש וברמזים שונים כי ר' נחמן טולטשינער כתר הנהגה הולמתו, ואחר הסתלקות מוהרנ"ת לו יאתה להנהיג את אנ"ש על מי מנוחות. וכן נתקיים כי מוהרנ"ת ז"ל נסתלק בשנת תר"ה, ובשנת תר"ח עבר ר' נחמן לדור בעיר ברסלב שהיה המרכז של חסידי ברסלב, ומשם הנהיג את אנ"ש משך ח"י שנים עד שנת תרכ"ו שאז עבר לדור בעיר אומאן אצל ציון רבינו ז"ל, ונעשה שמש הקלויז, ובמשך הזמן

נעשה שם המרכז לכל עניני רבינו ז"ל, כמו שיסופר להלן בעז"ה.

גדולה שימושה יותר מלימודה

אנ"ש מספרים כמה רמזים בגלוי ובסתר שמוהרנ"ת אמר בפירוש וכמה פעמים רימז כמאן דמחוי במחוג על ר' נחמן, שהוא הראוי להיות נבחר להנהיג את עדת חסידי ברסלב אחר הסתלקותו. והרי כמה מהם:

בסוף ימי מוהרנ"ת שאלו פעם אנ"ש אותו מי ימלא מקומו, ענה להם: "דער וואס טראגט ביי מיר די פעמיניציעס" [= מי שמוציא אצלי את האשפה]. וכן נתקיים אח"כ שהר"ר נחמן שהיה משמשו הנאמן ולא מש מתוך האוהל, זכה להיות ראש החבריא של חסידי ברסלב.

וכה אמר מוהרנ"ת בפירוש לפני הסתלקותו: "גם זה המוציא אצלי את דליי הזבל יוכל להנהיג אח"כ את הגלגל" (שיש"ק).

אני מראה לך את הדרך...

מוהרנ"ת היה נוהג לשבות באותן המקומות ששבת רבינו בחיי, דהיינו בעיירות טולטשין וכו', ובכל שנה נסע לשם עם משמשו הנאמן ר' נחמן, ולימד דעת את העם, תלמידי וחסידי ברסלב, איך לילך בדרכי רבינו ז"ל. בשנתו האחרון שנת תר"ד כשר' נחמן ליווה אותו, אמר לו מוהרנ"ת: ר' נחמן, דא ווייז איך דיר די וועג, און די אנדערע יאר וועסטו שוין קענען פארן אליין" [= בזה אני מראה לך את הדרך,

ובשנה הבאה תוכל לנסוע כבר לבדך] (שיש"ק ח"ב סי' תקס"ז). [וכן יש לראות קצת מפורש מדברי מוהרנ"ת עצמו ביום הסתלקותו, שמשופר בהמכתב שכתבו אנ"ש מעיר ברסלב לאנ"ש מעיר טשעהרין מסדר הסתלקותו, ואיתא שם שאמר מוהרנ"ת אז לר' נחמן מטולטשין פסוק זה: "לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו, העיקר הוא התקשרות לצדיקים" עכ"ל, וכנראה שרמז אז כעין צוואה שאחר הסתלקותו עיקר העצה הוא להתקשר עצמו יותר ויותר לרבינו ז"ל, ולבטל דעתו לגמרי לדברי רבינו ז"ל, וממה שאמר זה דווקא לר' נחמן מטולטשין משמע שלימדו בזה סדרי חכמה והנהגת אנ"ש, ודו"ק].

תלמיד שהלכה כמותו

ומסופר שפעם כששאל אחד מאנ"ש את ר' נחמן איזו שאלה, וענה לו ר' נחמן: "הנראה לו כפי המצב וכפי האדם ההוא". שאלו הלה: הלא אחד מחשובי אנ"ש אמר לי ההיפך מדעתכם. ענה לו ר' נחמן ואמר: "איני יודע מה לומר לך, אני קיבלתי מתלמיד שהלכה כמותו" (שיש"ק ח"ג סי' רס"ה).

עצת ה' לעולם תעמוד

וכן נענה פעם ואמר: "וכי היכן מגיע אני לעבודת ה' של אנ"ש מטרוביץ" (כ' אנ"ש בעיר טרוביץ, ובראש העובד ה' המופלא ר' סענדר טיראוויצער ז"ל היו מפורסמים לשבח לעובדי ה' במסירת נפש עד להפליא), אולם כשנצרכים לעצה צריכים לשאול אותו". [ווי קום איך צו די עבודה פון די טהראוויצער, אבער א עצה דארף מען פרעגן ביי מיר] (שיש"ק ח"ג סי' ר"פ).

מתבייש ואוכל בביזיון, ולכן הלך אותו אדם ועשה מעשה כדי להצילו מביזיון, ונטל את כל המאכלים מכולם ועירבן, וכשעמד ליד הפועל הנ"ל שלא הביא מאכל הכריז בקול על המאכל שהוא עצמו הביא מביתו כאילו אותו פועל הביאו ובכך גרם שיוכל הפועל הנ"ל לאכול עם כולם בלא בושה וביזיון, אמר לו שמואל דמעשה זה הצילו ממות לחיים וכדכתיב (משלי י ב) וצדקה תציל ממות.

ואפשר לדייק ממעשה זו דבזה שהכיר בו שמואל כי הוא יהודי ואמר לאבלט שאם יהודי הוא ודאי שישבו חי וקיים לביתו, בזה עורר את נקודת היהדות של אותו האדם וגרם לו לעשות צדקה לחברו ובזכות זאת ניצל ממות. זהו מעלת היהודי שיש בו יכולות גבוהות מאוד, ויש בכל אחד את הכח לעורר את נקודת החבר ולגרור לו עי"ז להתעלות יותר מכפי שהינו כעת.

(והצדקה שנתן אותו האדם לחברו היה מסוג הצדקה של "הוידים" רחמים ובעלי חסדים, דהרי גם בלא החסד הנ"ל היה אותו פועל אוכל לשובע נפשו ואינו חסר מאומה, אבל היה אוכל בבושה וביזיון, והתאמץ אותו אדם בכדי שלא רק יוכל לאכול רק שיאכל בנחת בלא ביזיון, ובזכות זאת זכה לעצמו את חייו וניצולו).

זהו כוחו של היהודי אשר ביכולתו להגיע לידי מעלות רמות, ורק בבלולו וטעונו גורמים לו לחשוב כביכול ואינו בר יכולת להתעלות וכי אין ביכולתו להגיע לידי עשיה נאמנה, אכן באם יאמין בכח הקדושה שבו, ובכח אמונת ישראל, ובכח אמונה בצדיקי האמת, אז יוכל לידע מיכולתו ומרום מעלתו ובזכות ההתקשרות לצדיקים יצליח ויומתקו כל הדינים מעליו ויבא לידי תקונו בלא שום ספק כלל.

עוצם וכיתנו בהתקשרותנו לרבינו

אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו שאנו מקושרים לרבינו הק', שהוא הנחל הנובע מקור חכמה, והעיד על עצמו כי "מיין פייערל וועט טלואין ביז משיח וועט קומען", ואין הכוונה ח"ו שאחר ביאת המשיח לא, רק שעוד לפני ביאת המשיח יביא רבינו הק' כל אחד ואחד לידי גאולתו הפרטית, ואת כל כלל ישראל לידי משיח ממש.

ורבינו הוא זה אשר מסר את נפשו ואת כל רצונותיו כדי להציל נפשות ישראל, ולהביא הארה לכל יהודי לפום דרגה דיליה, לרבות את הגרוע שבגרועים ממש, ומסירות נפשו של רבינו הק' המשיך כאלו פעולות נשגבות וכאלו הארות גבוהות לכל, מריש דרגין ועד סוף כל דרגין לרבות סוף כל דרגין.

ובאם אכן נאחז את עצמינו בבורא העולם ונחזק את עצמינו כראוי בתוה"ק, ונתאחד עם כל כלל ישראל, אזי יעזור היי"ת ובזכות זאת יקוים בנו במהרה הפסוק "הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם", ונזכה ל"הושיאנו ה' את ברכת מועדיך לחיים ולשלום, לשמחה ולששון, כאשר רצית ואמרת לברכנו", ונזכה לשנה טובה, וכל כלל ישראל יושעו בכל מחסורם, בני חיי ומזוני, בריאות, התקרבות להיי"ת, התקרבות לצדיקים, והתקרבות לתוה"ק ונזכה לישועות ברוחניות ובגשמיות. ובקרב ממש תחזינה עינינו בשוב ה' לציון ברחמים, אמן.

לעשות נח"ד לבורא יתברך שמו, וא"כ גם כשאני צריך רק להסתפק בעבודת הרצון (שהיא גבוהה למאוד) וחברי הוא הזוכה להגיע לידי עשיה בשלימות האם הדבר משמחני שיש להשי"ת עבודה נפלאה זו, או שהדבר מביא אותי לידי צער מדוע אין אני זוכה לעבודת השי"ת כמו חברי.

הרן את חברו לכהן זכות מועיל לעצמו וגם לחברו

ודאייתנו להכי, יש להתרגל לשמוח בכל הטוב שיש לשני, כסף, פרנסה, ילדים וכו' בלא שום חשבון מה יש לי. יש מאמר בלק"מ (ק"ה) בשם הבעש"ט עה"פ ונפרעים לו לאדם שלא מדעתו, וז"ל: "כי קודם כל גזר דין שבעולם ח"ו מאספין כל העולם אם מסכימין להדין ההוא, ואף את האיש בעצמו שנגזר עליו הדין שואלים אותו האם הוא מסכים, אזי נגמר הדין ח"ו, הענין כי בוודאי אם ישאלו לו בפירוש על עצמו בוודאי יכחיש ויאמר שאין הדין כן, אך מטעין אותו ושואלים אותו על כיוצא בו, והוא פוסק הדין, ואזי נגמר הדין".

ולפי"ז, כשדן את חברו לזכות ורק רואה מעלותיו והנקודות הטובות שיש לו ושמח בכל אשר לרעהו אז זוכה שגם לעצמו נמחקים הדינים וזוכה לשפע רב ברוחניות ובגשמיות, וכנאמר (משלי כב ט) "טוב עין הוא יבורך" דכששמחים עם השני מתברכים ברוב שפע עד בלי די, כי אהבת ישראל הינה סגולה נפלאה וזוכים על ידה להצלחה בכל.

וכשדנים את השני לכף זכות יש לדעת כי גם אם יש בו עוולה מ"מ יש בו גם הרבה טוב, ויתכן כי הוא שוגג וכלל אינו מבין את חומרת מעשיו. ואין הכוונה שבזה שדן את חברו לכף זכות הרי שנמחק העוולה, דאין נמחק בלא תשובה, אבל מ"מ הטוב שבו גובר ולכן מצליח ביתר שאת לשבו ולהתקרב מחדש להשי"ת.

ורבינו מבאר שם (לקרי"מ רפב) דיש לדון גם את עצמו לכף זכות וגם את חברו, והא בהא תליא, דכשמורגל האדם לדון את עצמו לכף זכות אזי נקל לו יותר לדון גם את חברו לכף של זכות.

דיבור טוב על יהודי משפיע עליו להתנהג בטוב

ומובא בגמ' (שבת קנו ע"ב) מעשה בשמואל שהיה חוזה בכוכבים וישב עם אבלט שהיה נכרי וגם והא היה חוזה בכוכבים, וראו אדם הבא למולם והולך לעבודתו הביט אבלט בפניו וראה את מזלו ואמר לשמואל הנה אדם זה הולך לעבודתו אבל לא ישוב ממנה, היות וראה כי לפי מזלו בן מיתה הוא, השיב לו שמואל דאם יהודי הוא אזי כן ישוב, דישאל למעלה מהמזל, ובאמת לעת ערב ראו את האדם הלזה חוזר חי וקיים, ראה אבלט כי נושא הוא על כתיפו ערמת קנים, וביקש ממנו לבדוק את הערימה, ומצא שם נחש מת שנחתך בעת שקיצץ האדם הנ"ל את הקנים, ונחש זה היה אמור לפי ראיית אבלט בכוכבים להכיש את האדם הנ"ל ולהמיתו.

שאל אותו שמואל איזה מעשה טוב עשית היום, וסיפר לו האדם הנ"ל כי עובדים הם ביחד כמה פועלים ובעת המנוחה אוכלים הם יחדיו וכל אחד מביא מאכל מביתו ומערבין יחדיו והכל אוכלים מכל המאכלים, והנה מספר האדם הלז לשמואל כי ראה שאחד החברים לא הביא מביתו שום מאכל, והגם שהיה יכול לאכול עם כולם משאר המאכלים הרי שבוודאי היה

הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א (י"ד)

עונש המתנגדים שחולקים על חסידים

בסוף שנות תק"ן כאשר תנועת החסידות החלה להכות שורש ולהתבסס בלבנות עם בני ישראל, לאחר שרוב המשברים והגלים הראשונים של ההתנגדות שכנו. התעוררה לה שוב קבוצה מסוימת של מתנגדים בשנות תקנ"ח-נ"ט שהחליטו לצאת למלחמת חורמה נגד החסידים ומנהיגיהם.

לאחר שנכחו שכל העלילות וההשמצות שטופלו על החסידות והחסידים עד כה, לא נתקבלו בקרב שלומי אמוני ישראל, כי באותו הזמן הבינו כבר רוב העם שאך שקר בדו על החסידים ורבותיהם. גם החששות הראשונים של גדולי הדור מה'כת' התבררו כלא מאומה, כאשר ראו את צדקת החסידים ודבקותם בעבודת השי"ת במעלות רמות. פנו הם לאפיק חדש והרסני מאין כמותו כשהם יורדים עד לדיוטא התחתונה של 'אכילת קורצא' בפני שלטון הרשע אנשי ממשלתו של ה'צאר' הרוסי, למסור נפשות ישראל באמצעות עלילות שוא ומדומים על רועי החסידות.

לרוב שנאתם נגד הרה"ק בעל התניא זי"ע היתה עליו ראשית עלילתם, בהלשנים בפני הצאר הרוסי אשר מושבו בפטרבורג ומצודתו פרוסה עד לפאתי ליטא - שהוא מקומם וממדי את היהודים נגד שלטונו של הצאר, בכך שהוא חפץ להשתרר עליהם כמלך ישראל, ואף השתמשו בעובדת התעסקותו במעות להחזקת עניי ארץ ישראל אשר נשלטה אז בידי התורכים אויבי הרוסים - כמרידה במלכות, לא פחות...

לאישום החמור אף הוסיפו סימוכין - מאמר של בעל התניא בו הוא אומר: ש'מידת המלכות לית לה מגרמא כלום', שכוונתו היא שמלכות רוסיה לא שווה כלום... - שהעונש על עוון זה הוא חמור ביותר, כמובן. בעל התניא סבל מהם מרורות ואם בתחילה נדמה היה שדרך רשעים צלחה ובעקבות פועלם נאסר בעל התניא, אולם לא לעולם חוסן וזממם לא הופק.

כאשר בעל התניא השתחרר ממאסרו החל בהפצת מעיינותיו חוצה בריבוי והמשכה, ומכל אותם מתנגדים לא נשאר שם ושארית, הם נפלו ויבושו לדראון עולם. וכפי שמביא רבינו הקדוש בספר המידות (ערך מריבה אות לו): "כשמתנגדים חולקים על חסידים ורוצים לבטל אותם ממלאכת שמים, על ידי זה נופלים ונכזים בעיני עצמן".

כי יצפני נסכה ביום רעה

כאשר באו אנשי השלטון הרוסי לאסור את הרה"ק בעל התניא זי"ע, היה זה בחול המועד סוכות בשנת תקנ"ט. וכאשר בעל התניא רָאם, חמק מהדלת האחורית והסתגר בחדר מבודד, כשהוא חושב מחשבות כדת מה לעשות.

מפקד הפלוגה שלא מצאו החל לחפשו, ואף פנה אל הרבנית לברר איה מקום בעלה, אולם היא מילאה פיה מים ולא אמרה דבר וחצי דבר, משכך, החליט המפקד להניח לו לעת עתה ולהמתין עם ביצוע המאסר עד אחרי החג. ואמנם, כאשר שבו אנשי הצבא באסרו חג, למחרת שמחת-תורה, או אז הסכים בעל התניא ללכת עמם.

ה' מעוז חיי ממי אפחד

זמן המאסר היה בסמיכות לפגישתו (השניה) של הרה"ק בעל התניא עם רבינו הק' זי"ע. כזכור בפרקים הקודמים הגיע בעל התניא לרבינו בעיר ברסלב שם נועדו המלכים באריכות. בעת פרידתו ליווהו רבינו עד לחוץ לעיר, ורבינו ישב אז יחד עמו בתוך מרכבתו ואנשי שלומינו הלכו סביב המרכבה ללוותם.

באותו הזמן היה בעל התניא נפחד מאד מהמוסרים והמרגלים עבור הממשלה שעקבו אחריו תמיד, ומחמת שראה את המון המלווים, שאל את רבינו "אפשר איז דא דא עפעס שפיגערס?" - "אולי יש פה מרגלים". השיב לו רבינו בצחות לשונו: "אבער זיי זענען ניט קיין שפיגנארן"... אנשיי הם לא נערנים-טפשים, דהיינו שאנשי שלומינו יודעים להיזהר ולהישמר היטב, ואשר על כן אין לו לחשוש

[וביאר החסיד רבי לוי יצחק זצ"ל שלמוסרים מהשלטון היו קוראים "די שפיגן" כעין שקוראים בימינו למרגל "שפיאן". ורבינו ביטל את חששו של בעל התניא בהמליצו בצחות לשונו שאנשיו אינם "שפיגנארן" שהוא צירוף מילים של "שפיגן" ו"נארן" טפשים (שפיגנארן היה חומר שהשתמשו באותם ימים לשימור בגדים)] (מספר שיח שרפי קודש).

אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי

מסופר, שלפני המאסר התייעץ בעל התניא עם אחד מגדולי חסידיו, ה"ה החסיד הנודע רבי שמואל מונקעס זצ"ל (שהיה ידוע בחכמתו ובשנינותו), אם להסכים להיאסר. השיב לו רבי שמואל: מה נפשך, אם 'רבי' אתם, לא יקרה לכם מאומה. ואם אינכם 'רבי', באיזו רשות נטלתם מעשרות אלפי יהודים את תענוגות העולם הזה...

כי יש שבר במצרים

מיד כאשר באו לאסור את בעל התניא, הורה לשלוח מיד שליח לרעו הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב להזכירו ולמסור לו פדיון נפש. השליח יצא בבהילות, ומשום כך שכח לשאול לשם אמו של הרבי.

כאשר הגיע לבארדיטשוב לרבי לוי יצחק וסיפר לו על המאסר, נפל הצדיק על הארץ וזעק זעקה גדולה ומרה. אחר כך שאל לשמו המלא של בעל התניא, אולם השליח התנצל שמרוב הבהלה שכח לברר זאת. פתח רבי לוי יצחק חומש בראשית, שהיה מונח על שולחנו, ונפתח הספר בפסוק: "וירא יעקב כי יש שבר במצרים". אמר רבי לוי יצחק: "שבר - ראשי תיבות, שניאור בן רבקה", ואכן כיוון לאמת.

בפי חסידים התבאר, שמרומז כאן שכמו שיעקב ראה ברוח קודשו, שדווקא בירידה למצרים היה 'שבר' ומזון, כך גילו להרה"ק מבארדיטשוב שדווקא על ידי המאסר תבוא התגלות גדולה של פנימיות התורה.

חבוקה ודבוקה כך

לאחר שסבר וקיבל על עצמו, מסר עצמו הרה"ק בעל התניא, לידי הסרדיטים ויצא עמם לדרך הארוכה מליאזני עד לפטרבורג לקראת המאסר. הצדיק שכל כולו ובכל הוויתו חבוק הוא ודבוק בבורא כל העולמים באמונת אומן בבחינת כגמול עלי אמו ומה לי הכא ומה לי התם, הרי בכל מקום נמצא השי"ת ביחודא שלים. וכפי שדיבר בקדשו במהות ענין חג הסוכות: "חג הסוכות הוא בבחינת 'וימינו תחבנקי'. כשם שאדם מחבק את חברו מרוב אהבה ואינו מניחו להיפרד ממנו, כך בחג הסוכות, הסכך והדפנות הם בבחינת חיבוק של הקב"ה, שסובב ומקיף אותנו מכל צד, ואינו מניח לנו להיות 'נפרדים' ממנו". (ליקוטי תורה - דרושים לחג הסוכות). כי בסוכה מתגלה אהבתו של הקב"ה לכל בר ישראל.

המשך מעמוד א'

השמחה בחינת העולם הבא בתוך המצוות בעצמם. אבל עדיין אנו צריכין להמשיך השמחה לתוך הלב, כי אפשר שירגיש בחינת עולם הבא במוחו ודעתו, אבל לא בלבו, והעיקר הוא להרגיש השמחה בלב, ולזה אנו נוטלים ארבעה מינים ומגענים בהם ככל הששה קצוות וכל הנענועים עד טבורא דלבא כדי להמשיך השמחה מהמח אל הלב, כדי להרגיש השמחה בעולם הזה ממש. ואז כשזוכים להרגיש השמחה בלב, זהו עיקר שלימות השמחה שזוכין לשמחה של עולם הבא בעולם הזה ממש בתוך הלב. וזה שכתוב 'ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכו' ושמחתם לפני ה' אלקיכם', כי עיקר השמחה על ידי הארבעה מינים שעל ידי זה ממשיכים השמחה של מצוה לתוך העולם הזה, לתוך הגוף, שנזכה לעשות כל המצוות בכל השנה בשמחה גדולה מהמצוה בעצמה".

נכריח עצמנו לקיים את ה'שמחת בחגך' ואז אנו מובטחים ל"והיית אך שמח" בכל השנה כולה!

כך, שמי שרוצה לעצור את הגלגל האכזרי הזה ולהתחיל לשוב בתשובה מכאן ולהבא, בהכרח שימלא אסמיו שמחה בה', ורק היא הנותנת כח לסור מרע ולעשות הטוב.

חג הסוכות זמן שמחתינו - בכח מצוות היום של ישיבה בסוכה, יחד עם ארבעת המינים מעוררי השמחה, ושאר חלקי שמחת החג - נועדו להשלים את העיקר השני וההכרחי בתשובה: לשמוח לפני ה', לשמוח במצוות ולגרש את העצבות מלבנו. וסגולתה של שמחה קדושה זו בזמן קדוש זה, להמשיך השמחה לכל ימות השנה, שהיא עיקר כוחנו להיות בתשובה בכל השנה כולה.

וכדבריו הבוערים של רבי נתן (שם, חזקת קרקעות ג-יא): "סוכה וארבעה מינים שמקיימים בסוכות זמן שמחתנו, הכל בשביל השמחה. כי סוכה הוא בחינת עולם הבא, שאנו ממשיכים על ידי מצוות סוכה בחינת עולם הבא לתוך העולם הזה, כדי שנזכה להרגיש

פיקוח נפש הותרה או דחויה

לטלפן למוקד בשבת

יש לחקור מה הדין במי שמסתפק בשבת אם צריך לנסוע לבית חולים, האם מותר לו לטלפן לרופא או למוקד לברר אם עליו לנסוע לבית חולים, או שעדיף לנסוע בלי לברר כלום.

טעם הספק היא שהרי הנסיעה כרוכה בהרבה פעולות של איסורי תורה, ולפעמים אם הבית חולים רחוק יותר מ"ב מיל יש בזה גם איסור תחומין, וכיון שניתן למנוע חילול שבת כה גדול בחיוב טלפון אחד, שהמלאכות שנעשה דרך הטלפון היא הרבה פחות ממלאכות שנעשה עם הנסיעה לבית חולים, עדיף לטלפן ולחסוך מלעבור על הרבה איסורים.

ולכאורה ניתן להביא ראיה לצד זה ממה שנפסק **בשולחן ערוך** (שם סעי' יד) שאם חולה נצרך לאכול בשר ויש בשר נבילה לפניו, שוחטים לו בשבת, ואין מאכילים אותו בשר נבילה. **ובמשנה ברורה** (ס"ק לט) הביא הטעם בשם הר"ן (ויזמא ד"ה גורסי') כיון שבנבילה יעבור על כל כזית וכזית ממנה ואילו על שחיטה לא יעבור רק פעם אחת על השחיטה. הרי שיש לבחור את זה שיש פחות מלאכות. בפרט בחיוב בטלפון שבאופנים מסוימים יש כמה שיטות שאין זה ברור שיש בזה איסור תורה ממש.

אמנם מצד שני יש לומר דכיון שהנסיעה אין בה שום איסור, שגם אם יתברר כשיגיע לבית חולים שלא היה צריך שם טיפול דחוף ולא היה מסוכן, לא עשה למפרע שום איסור, מאחר שאצלו היה הדבר כספק פיקוח נפש, וספק פיקוח נפש דוחה שבת. כפי שזכרנו **בשולחן ערוך** (סי' שכח סעי' טו) 'אמדהוה הרופאים שצריך גרוגרת אחת, ורצו עשרה והביאו לו כל אחד גרוגרת כולם פטורים, ויש להם שכר טוב מאת ה' אפילו הבריא בראשונה'. לכן יש לומר שזה עדיף מאשר לטלפן למוקד או לרופא שרק יחווה דעתו אם לנסוע או לא ולא יועיל כלום לעצם הטיפול של פיקוח נפש.

אם החולה בחיים וצריך טיפול

וראיתי **בספר תורת היולדת** (פכ"א הע ב) מעשה שהיה באדם שהודיעוהו לו בשבת שאמו חולה מאוד ומחוסרת הכרה, ורצה לנסוע אליה לדאוג לצרכה ולהביא רופא מומחה, אך הסתפק אם היא עדיין חיה, ועל כך רצה לטלפן לברר אם היא עדיין חיה כדי שחילול השבת שבנסיעתו לא יהיה לחינם. ומביא שם בשם הגדולים שאין היתר לטלפן מאחר שזה לא יוסיף שום דבר לחיי האם, ועליו לחלל שבת בנסיעה כדי שאם היא חיה יוכל לדאוג לכל צרכיה.

ולכן נראה שגם בנדון דידן מכיון שהחיוב בטלפון לא יועיל כלום להציל אסור לטלפן למוקד, שאין אומרים לאדם עשה חטא קל כדי למנוע מלאכות של פיקוח נפש שהם מעשה היתר, ומה שכתב הר"ן שיש לחסוך מלאכות של איסור היא רק לגבי שחיטת בהמה לאכילת בשר, שמלאכת שחיטה מכשיר הבשר לחולה ומועיל להצילו, אבל בנדון דידן אינו מועיל כלום.

להודיע על ביטול ההזמנה

יותר מזה מבואר **בפוסקים** (יעו' ש"כ פ"מ ספ"ה) שאם הזמינו אמבולנס ולאחר זמן נתברר שאין בו צורך אין לחלל שבת כדי להודיע על ביטול ההזמנה, מאחר שנהג האמבולנס עושה

מלאכתו בהיתר לצורך פיקוח נפש, וההודעה אין בו שום הצלה.

לטלפן לשמוע הוראות רפואיות

אמנם זה פשוט שמותר לטלפן לרופא או למוקד כדי לשמוע הוראות רפואיות שאפשר לעשות בבית כדי להציל, ולכן מי שאין לו רכב וצריך לטלפן לנהג בשביל נסיעה לבית חולים יכול לטלפן לאמבולנס שיגיעו לביתו לקחת את החולה ואם יראו שאין צורך ישאירוהו בבית. אבל מי שיש לו רכב אסור לו להתקשר לאמבולנס וצריך לקחת את החולה לבית חולים בעצמו, שההתקשרות בטלפון היא מלאכה מיותרת, [מלבד אם לא יוכל לעצור את הרכב בכניסה לבית החולים שאז יצטרך לעשות מלאכות נוספות לחפש חניה וכדו' שאז עדיף להזמין אמבולנס בכל אופן].

לשחוט כשיש בשר נבילה

יסוד זה שההיתר פיקוח נפש אינו נחשב כמעשה איסור, יש ללמוד גם מהדין דלהלן;

הנה נפסק **בשולחן ערוך** (שם) שמותר לשחוט בהמה לחולה לצורך פיקוח נפש, גם אם יש לפניו בשר נבילה, כדי שיאכל בשר כשר. והנה דין זה אין מקורו בגמרא רק בראשונים וכל אחד מהראשונים נתן טעם אחר והסבר אחר לזה, כדלהלן;

המהר"ם מרוטנברג כתב הטעם שפיקוח נפש הותרה בשבת, וכשם שמותר לשחוט ביום טוב לצורך אוכל נפש, כך מותר לשחוט בשבת לצורך פיקוח נפש (מובא ברא"ש יומא פ"ח ס"א ד). **הרא"ש** (שם) כתב הטעם שלא יהא החולה קץ מאכילת נבילה ויסתכן. **המרדכי** (שבת סי' תמג) כתב הטעם שאכילת מאכל איסור היא דבר מגונה מאוד אפילו יותר מגונה מחילול שבת, כפי שמצינו שאין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה לצדיקים בענייני אכילת איסור דוקא. **הראב"ד** (מובא ברא"ש ובר"ן שם) כתב דאיסור שבת ממילא נדחית בשעת ביטול הבשר ולכן עדיף כבר לדחות שבת גם בשחיטה, ולא להתיר נבילה. וגם שחיטת בהמה היא יותר קל שהותרה מכללה שאפשר לשחוט על ידי קטן שגדול עומד על גביו. **הר"ן** (שם) כתב הטעם משום שאם יאכל נבילה יהיה עליו איסור על כל כזית וכזית, ואילו בשחיטה יש רק מלאכה אחת.

והנה לכשנתבונן נראה שעל כל טעם יש לכאורה לפקפק, על **סברת המהר"ם מרוטנברג** יש לתמוה שהרי לדעת רוב הפוסקים פיקוח נפש דחוייה היא ולא הותרה כמו מלאכת אוכל נפש ביום טוב, כך פסק **הרמב"ם** (פ"ב ה"א) דפיקוח נפש דחוייה היא ולא הותרה, וכן פסק **הרשב"א** בתשובה (ח"א סי' תרפ"ט) וכתב שמטעם זה יש לחלל במקום שאפשר לכתחילה על ידי גוי או קטן וכדבריו פסק **הרמ"א** בהלכות שבת (שם סי"ב) ובהלכות עבודה זרה (יר"ד סי' קנה סי"ג עיי"ש בביאור הגר"א). וכן נפסק **בשולחן ערוך** (שם סי"ד) שאם אפשר להמתין עד מוצאי שבת ולא יתדרדר המחלה אסור לחלל שבת גם לחולה שיש בו סכנה.

וגם על **סברת הרא"ש** יש לפקפק שהראשונים לא חילקו בין כשהחולה קץ מנבילה או לא, ומשמע שגם אם יודע שלא יקוץ מותר לשחוט עבדור (ויעו' מטה אפרים סי' תריח סי"ד שהחמיר בזה, והמשנה ברורה שם סי' לט מ'אן מלהכריע בזה). וכן על **סברת המרדכי והראב"ד** קשה היכן מצינו

המצטער פטור מן הסוכה

שארין שם הצער ההיא, אף שאינו מחויב בכך אם בוחר בכך מקבל עליו שכר.

ולכן אלו שמחמירים על עצמם שלא להמשיך לישון או לא להמשיך לאכול חוץ לסוכה וממתנים שיפסק הגשם יש עליהם קיבול שכר.

ויש להסתפק במי שמעיק עליו החום בסוכתו ומצטער ומחמיר על עצמו לישב בסוכה כדי לקיים המצוה, האם הוא נקרא הדיוט בזה שמחמיר על עצמו, או שהוא בכלל משובח. ונראה על פי מה שכתב **המשנה ברורה** (סי' תרמ סק"ח) שהבונה סוכה בארצות הקרות בזמן הקור נקרא הסוכה ראויה לדירה מכיון שאפשר לישון שם על ידי כרים וכסתות. אם כן גם בזמן החום מכיון שאפשר בזמנינו להביא שם מאוורר או מזגן נייד הרי זה נקרא סוכה הראויה לדירה, ומי שמחמיר על עצמו ויושב בסוכה בשמחה מגודל השמחה מקיים המצוה והרי זה משובח.

נמצא לפי זה שבזמן ששורה חום כבד ויושבים בסוכה הכל תלוי בכוונת האדם, שאם באמת מצטער מגודל החום ויושב שם אינו מקיים המצוה, אבל מי שנהנה מגודל המצוה מקיים המצוה, ואפשר להשוות לזה מה שכתב הגאון **רבי עקיבא אייגר** במכתב (חוט המשולש עמ' רה ד"ה ג) על מצות מרור בליל פסח 'אני מביטח באמונה מי שיעשה המצוה בחשק ויחשוב בשמחה בזה הרגע אני מקיים מצות בוראי כמעט לא יריגש מרירות כלל'.

במצות סוכה יש פטור מיוחד שאפילו אם אין האדם בגדר חולה רק בגדר מצטער נפטר ממצות ישיבה בסוכה, שמצות סוכה היא תשבו כעין תדורו וכאשר האדם מצטער אי אפשר לו להנות ממנוחת הבית ויוצא חוץ מביתו, ולכן נפטר ממצוה זו. וכן נפסק להלכה **בשולחן ערוך** (סי' תרמ ס"ד).

וכתב **הרמ"א** (סי' תרל"ט ס"ז) שכל הפטור מן הסוכה מחמת מצטער ואינו יוצא משם אינו מקבל עליו שכר ואינו אלא הדיוט. ומטעם זה פיקפק **בשערי תשובה** (סק"א) על אלו שרצו לשבת תחת כובע או שירע"ם (מטריה) בסוכה בשעת הגשמים, שאף שהשירע"ם (מטריה) אינה חשובה הפסק מעיקר הדין כיון שאין לה מחיצות ואינה קבועה, כיון שהסוכה מחמת עצמה אינה ראויה לדירה מחמת הגשמים ולא היה אדם דר בבית כזה.

אכן במצב שהדירה בעצמה כן ראויה לדירה אלא שהאדם מצטער מחמת עצמו לישב בסוכה, אם עושה תחבולות לצאת ממצב של מצטער כדי לקיים המצוה הרי זה משובח ומקבל שכר טוב. כפי שפסק **המשנה ברורה** (ביה"ל שם ד"ה הדיוטות) שאם נפסק הגשם באמצע הלילה או באמצע הסעודה אף שאינו מחויב לטרוח לחזור לסוכתו עד הבוקר ולאחר הסעודה, אם הוא חוזר לסוכה מקבל שכר והרי זה משובח, מכיון שהסוכה מחמת עצמה ראויה לדירה. וכן מי שמצטער לישב בסוכה שלו ובוחר ללכת לסוכת חבירו

שהתירו לחלל שבת משום דבר מגונה בלבד, או משום שהותר מכללו. גם על **סברת הר"ן** יש לפקפק באם בשר נבלה מוכן לפנינו מבושל ואין החולה צריך לאכול רק כזית אחת, ובשביל לשחוט בהמה כשרה צריכים גם לעבור על איסור הנצאה וגם על שחיטה וביטול, דלכאורה אין היתר לשחוט, והפוסקים סתמו דבריהם בזה.

אמנם באמת המעיין בדברי הראשונים יראה שהיתה ביניהם הוראה מקובלת ששוחטים לחולה בשבת ואין מאכילים אותו נבילה, וכל אחד טרח למצוא טעם להוראה זו, וכל הטעמים באו רק להסביר ההוראה אבל למעשה זה היה הוראת היתר כללי לכל האופנים (וכ"כ בספר גביע הכסף סי' שח פ"ד אות ה). והטעם נראה דגם אם פיקוח נפש 'דחוייה' ולא הותרה, נחשב המעשה כמעשה היתר, מאחר שהמעשה בא להציל חיים. ולכן כשנבאים לדון אם להתיר שחיטה בשבת או להתיר אכילת נבילה אין אנו דנים כמו שיש לפנינו שני איסורים, מי יותר חמור מהשני, ונתיר רק הקל הקל תחילה. אלא מכיון ששניהם יש בהם הצלה לחולה שניהם הם מעשה היתר, וכל שיש לנו סיבה קלה לבחור באחד מהשני בוחרים באחד מהם, וכל אחד מהראשונים ה"ל ניסה למצוא טעם מספיק למה לבחור הבשר כשר מהנבילה (ע"ע נשמ"א כלל סט אות ג).

אלא שאם אפשר להמתין עד מוצאי שבת ולא יתדרדר המחלה אסור לחלל שבת, משום שאין שום סיבה לעשות את זה דוקא היום ולחלל

שבת. וכן כאשר אפשר לחלל על ידי גוי אין לחלל על ידי יהודי, משום שאין שום סיבה לעשות דוקא על ידי יהודי.

להתחבר לעירוי ביום כיפור

והנה יש שהסתפקו לגבי חולה שצריך לשתות ביום כיפור וניתן לחבר אותו לעירוי נזולים, אולי צריכים לחבר אותו לעירוי, דלכאורה לשיטת הר"ן שמעדיף לעשות המלאכה שיש בזה פחות איסורים, מכיון שחיבור לעירוי הוא רק איסור חבלה דרבנן שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה, ואילו איסור שתיה ביום כיפור היא על כל לגימה ולגימה, אם כן צריכים לבחור לעשות העירוי ולצום. אבל לפי דבריו אין זה נכון, דכל עיקר סברת הר"ן סובב על היסוד שבכל סיבה שהיא ניתן לבחור באחד מהם, ומכיון שעירוי נזולים היא תחבולה חיצונית ולא דרך טבעי ורגיל ודאי שאין צריך לבחור תחבולה חיצונית כדי להרוויח הצום.

הזהירות שלא יבוא לידי סכנה

אמנם חולה שאינו מסוכן ויתכן שאם ילך לבית כנסת להתפלל יבוא לידי סכנה ויהיה צריך להפסיק הצום, בזה נראה שבדאי לא ילך להתפלל, ואף שבמקרה ויצטרך להפסיק הצום לא יהיה עליו שום איסור, מכל מקום כמו שכל אחד צריך לחפש לולב קודם סוכות ולבנות סוכה קודם סוכות, כך גם צריך כל אדם להכין את עצמו בערב יום כיפור שיוכל לצום, והרי מטעם זה חייבה התורה לאכול בתשיעי כדי שיהיה לו כח להתענות בעשירי.

החלבות לחג הסוכות

נערך ע"י הרב ר' משה ברוך בראנדסדורפר שליט"א

מצות נטילת לולב במשך חיום

שני חיובי הלל בחג הסוכות

יש להוסיף שחיוב אחיזת הלולב בשעת הלל אינו כמו כוס של קידוש שהיין צריך להיאמר על הכוס, ואם לא אמר על הכוס לא יצא ידי חובת קידוש. שיוצאים מצות לולב גם בלא הלל, אלא שלכתחילה יש לומר הלל בשעת נטילה, וזה דומה יותר לחיוב סיפור ההגדה לפני המצות, שאפשר לקיים מצות סיפור הגדה בפני עצמו ומצות אכילת מצות בפני עצמו, אלא שדרשו מ'לחם עוני' שצריך לענות דברים על הלחם, כך גם כאן יוצאים ידי חובת לולב בלי אמירת הלל אלא שלכתחילה תיקנו לומר הלל ועיקרו בשעת הנענועים של הודו ואנא. וכעין מצות קריאת שמע שצריך להיות עם תפילין שלא יהא נראה כמעיד עדות שקר.

על פי זה הביא בספר **אוצר ארבעת המינים** (סי' צד) מעשה רב בשם הגרי"ז מבריסק ז"ל שאין חיוב לאחוז הלולב בכל מילה שאומרים הלל השלם, ולא הקפיד מלומר ההמשך של ההלל לאחר הודו ואנא בעת שהיו אחרים מנענעים עם הלולב שלו. והסביר שיש בהלל של סוכות שני ענינים, אחת על שם היום טוב, והשני על שם הלולב, ומצד היום טוב יש חיוב לומר הלל השלם אבל מצד הלולב אין צריך הלל שלם, כפי שמובא בגמרא (שם סד). שבשעת שחיטת הפסח לא הגיעו לאהבתי כי ישמע וכבר גמרו לשחוט. וכן משמע מלשון **המשנה ברורה** (שם סק"ד) שהעיקר היא שיהיו בידו אפילו רק בשעת הנענועים בהודו ואנא.

שכח לברך קודם הלל

והנה נפסק **בשולחן ערוך** (סי' תרנא ס"ה) שצריכים לברך על נטילת לולב עובר לעשייתו, והוסיף **המשנה ברורה** (סי' כו) שמי ששכח לברך קודם הנטילה יכול לברך גם אחר הנטילה ביד קודם הנענוע, שגם הנענועים הם חלק מהמצוה ועדיין עוסק במצוה. ומשמע מלשון קצת שאם כבר נענע אינו יכול לברך קודם הלל, אך **החיי אדם** (כלל קמח ס"א) כתב בפירוש שאפשר לברך שוב גם לאחר נענוע קודם הלל. וכך יוצא לפי דברינו הנ"ל שמצות לולב צריך הלל, וכיון שדעתו עדיין לומר הלל, כל זמן שלא אמר הלל עדיין נחשב כעוסק במצוה.

הפסק בין הנטילה להלל

והנה לפי זה היה ראוי לכאורה שלא לעשות הפסק בין נטילת לולב להלל, וכך מובא בשם הגאון הצדיק רבי **דוד בהר"ן** ז"ל שלכתחילה יש ליהדר שלא להשיח בין ברכת הלולב להלל, כדי שהברכה תעלה גם על הנענועים שבהלל, כמו שאין להשיח בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד (מובא במקראי קודש סוכות ח"ב סי' טז ומעיל שמואל פסחים ז). ונראה שזה היה גם טעם מנהג הגר"ח **סולובייציק מבריסק** ז"ל שלא היה מנענע בשעת הברכה רק בהלל בלבד, שעיקר הנענועים הם בשעת הלל.

אך למעשה לא מצינו בפוסקים שהיו מתיריים שלא להפסיק בשיחה בין נטילת לולב לאמירת הלל. וכמו כן נפסק **בשולחן ערוך ונושאי כלים** (שם ס"ח) שיש לנענע גם בשעת הברכה מלבד מה שמנענעים בשעת הלל, ומשמע שהנטילה לפני ההלל היא מצוה בפני עצמה. ויותר מזה נהוג אצל הרבה מחצרות החסידים שנוטלים את הלולב קודם תפילת שחרית בבוקר ואין חוששים כלל על הפסק בין הנטילה לאמירת הלל, וכן מובא **בשערי תשובה** (סי' תרנב ס"ב) שקצת מקובלים היו נוהגים לברך בשעת הנץ בתוך הסוכה ואחר כך היו מנענעים בשעת הלל.

המצוה נמשך כל זמן שלא הסיר דעת

ונראה הטעם לזה משום שמצות נטילת לולב היא דבר שאין לו שיעור, שאף

מצוה נטילה ביום הראשון ובשאר ימי החג

מצוה נטילת לולב ביום הראשון היא מן התורה ובשאר ימי המועד מדרבנן, שנאמר (ויקרא כג מ) 'ולקחתם לכם ביום הראשון', ורק בבית המקדש היה מצוה ליטול כל שבעה ימים כפי שנאמר בהמשך הפסוק 'ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים'. ומשחרב בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי ליטול הלולב ומיניו בכל מקום כל שבעת הימים זכר למקדש (סוכה מא. ושו"ע סי' תרנח ס"א). ובשנה זו שחל יום ראשון בשבת מקיימים מצוה זו רק מדרבנן, וחביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה.

וידוע שכתב **הביכורי יעקב** (שם) על פי דעת **הרמב"ם** (בפיה"מ מ"ש פ"ג מ"ד שקלים פ"א מ"ג ועוד) שכל המקומות שהתקדשו בקדושת ירושלים יש מצות נטילה מן התורה בזמן הזה כל שבעה. אך אין כן שיטת שאר הראשונים (רשב"א ר"ה כט: וסוכה מא. ורמב"ן בדרשה לר"ה פ"א), ויש אומרים שגם לשיטת הרמב"ם אין זה רק בזמן המקדש (יעו' בספר ארבעת המינים השלם עמו' שג דש).

המצוה פעם אחת ביום

מצות נטילה היא רק פעם אחת במשך היום כמו תקיעת שופר וספירת העומר שיוצאים ידי חובה בפעם אחת, ואין מצות לולב כמצות סוכה שמצותה כל היום ומברכים עליה כמה פעמים ביום בכל פעם שנכנס לסוכה, שמצות ישיבת סוכה אינה על פעולה ומעשה, שנצטוונו לישב בדירת עראי במצות תשבו כעין תדורו כל היום, אבל נטילת לולב היא על פעולה ומעשה, וכל שעשה מעשה לקיחה פעם אחת יצא. וגם אינו דומה למצות תפילין שאין המצוה על מעשה הקשירה אלא על ההנחה שיהיו התפילין על היד והראש, ואפילו קשרו גוי יצא ידי חובת מצוה. וכן פסק **הרמ"א** (סי' תרנא ס"ה) 'לא יברך רק פעם אחת ביום אף על פי שנוטלו כמה פעמים'.

הלולב צריך הלל

מן התורה יוצאים המצוה בעצם הנטילה בלבד, אבל חז"ל תיקנו לומר הלל בשעת הנטילה ולנענע בשעת הלל, וכפי שכתוב **בשולחן ערוך** (סי' תרנב ס"א) 'עיקר מצותו בשעת ההלל'. וכתב **בביאור הגר"א** (סי' תרמד ס"א) שמטעם זה מברכים על הלולב בין שחרית להלל, כדי לברך על הלולב בשעת אמירת הלל, כפי שאמרו חז"ל **בגמרא פסחים** (קכז). אפשר ישראל שוחטין את פסחיהן ונוטלין אל לולביהן ואין אומרים עליו את ההלל.

וטעם אמירת הלל בשעת אמירת נטילת לולב הוא משום שמצות לולב בא על שם השמחה, כפי שנאמר בלשון הפסוק במצות נטילת לולב 'ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים'. וכלשון **ספר החינוך** (מצוה שכד): ציונו השם לקחת בין ידינו דברים המזכירים אותנו כי כל שמחת לבנו לשמו ולכבודו, והיה מרצונו להיות המזכיר מין המשמח, כמו שהעת עת שמחה, כי צדק כל אמרי פיו, וידוע מצד הטבע כי ארבעה המינים כולם משמחי לב וראיהם. עכ"ל. ולכן אומרים הלל בשעת נטילת לולב כדי להודות ולהלל על השמחה. וזהו גם הטעם למצות נענועים כפי שכתב **המאירי** (סוכה לז: בזה הלשון: קבלה היתה בידם שאף בתוך ההלל היו מנענעים להתעוררות שמחה. ע"כ).

וכן מובא **במדרש שיר השירים** (ילקו"ש רמז תתקפז): הראיני את מראיך - בקיחת לולב נאה ואתרוג נאה, השמיעני את קולך - בהלל, כי קולך ערב - בהודו לה' כי טוב, ומראך נאה - באנא ה' הושיעה נא ובאנא ה' הצליחה נא. ע"כ.

שאפשר לקיים מצות נטילה ברגע אחד, מי שרוצה להחזיק את הלולב הרבה זמן נחשב שמקיים המצוה כל זמן שהיא בידו. וכעין תקיעת שופר שאפשר לתקוע תקיעה ארוכה ותקיעה קצרה, ומי שתוקע תקיעה ארוכה נחשב כל התקיעה חלק מהמצוה וצריך לשמוע תחילת התקיעה וסופה (כמבואר בס"י תקפז ס"א).

ומטעם זה מובא בגמרא (סוכה מא:) מנהג אנשי ירושלים שהיו נוטלים את לולביהם כל היום עד שנכנסו לבית המדרש, ומבואר בגמרא שהיה מותר להם לאחוז הלולב בשעת תפילת שמונה עשרה מפני שנטילתה מצוה היא ולא טריד. ומשמע בגמרא שם שאפילו כשהיו מניחים את הלולב לכמה דקות כל זמן שלא הסיחו דעתם עדיין היה נחשב הנטילה כחלק מהמצוה, שבזמן שהיו קוראים בתורה ונושאים כפיהם הניחוהו על גבי קרקע וכשחזרו כך הלכו לבקר חולים ונטלוהו שוב בידם.

וכן נראה מלשון הש"ה (עניני סוכה נר מצוה אות יח) שכתב: מאחר שנטילת לולב זמנו כל היום, על כן לא יסיח דעתו ממנו בצאתו מבית הכנסת, וילך מחיל אל חיל, דהיינו מבית הכנסת לסוכה, וינענע שם לששה קצוות, וכן אני נוהג בכל ימי סוכות. ע"כ. ומשמע שכל זמן שאינו מסיח דעתו ממנה עדיין נמשך זמן המצוה. וכן כתב בהגהות הגרא"מ הורביץ (סוכה מד.) שמנהג אנשי ירושלים היה להאריך הנטילה הראשונה לחיוב המצוה.

ובזה מיושב למה אין חוששים להפסק בין הנטילה להלל, לפי שכל זמן שאין מסיחים דעת נחשב הכל למצוה אחת של נטילה אחת, ומרגע שהתחילו כבר קיום המצוה שוב אין חשש הפסק באמצע קיום המצוה (ואינו דומה לתקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד שהם שתי תקנות נפרדות, והרי זה כמשחיתא לשחיתא וכבין תפילין של יד לשל ראש).

שיטת הפוסקים שיש מצוה על כל נטילה ונטילה

מצינו שיטה מחודשת, והיא שיטת הדרישה (ס"י כא אות א) שכתב שממה שאמרה התורה 'ולקחתם לכם'.. ושמתם לפני ה' שבעת ימים' משמע שלקחתו הוא מצותו, וכל זמן שלוקח אותו בידו בתוך השבעה ימים כאילו עושה אותו פעם המצוה, אף שכבר יצא ידי חובתו אותו יום. וכן כתב האשל אברהם מבוטשאש (ס"י כה ס"ב) שמן התורה די ליטול האתרוג בפעם אחת ביום, אבל מצוה מן המובחר להרבות

ליטול האתרוג עם האגודה בידו הרבה פעמים ביום, שיש מצוה מן המובחר להוסיף להניחם במשך זמן היותר שאפשר לו בכל יום כמו בתפילין.

וכן נראה שיטת הלבוש שכתב בהלכות תפילין (ס"י לו ס"א); מצוותן להיות עליו כל היום, דהא סתם כתיב וקשרתם אותם וגו' שמשמע קשירה תמידית. ובהלכות תקיעת שופר (ס"י תקפה ס"א) כתב: יום תרועה יהיה לכם סתם כתיב, ואפילו כמה פעמים שירצו ביום זה משמע, אלא שיוצאים בפעם אחת ויותר אינו צריך. וכן הוא הטעם באתרוג ולולב שנוטלים אותו כמה פעמים ביום אחד, שכן משמע ולקחתם לכם, כמה פעמים שתרצו. ע"כ. ונמצא שלשיטתם גם לאחר שהסיח דעת עדיין יש קיום מצוה בנטילת הלולב.

הסבר בשיטה הנ"ל

אמנם בתהלה לדוד (ס"י כא סק"ג) הירבה לתמוה על שיטה זו, דמשמע שזה לא היה רק מנהג אנשי ירושלים ואינו מצוה ממשי. וכן הכיח החמד משה (ס"י תרנא סק"ה) שאם זה היה באמת קיום מצוה איך כתבו הפוסקים דכהיום מיחזי כיוהרא לעשות כמנהג אנשי ירושלים. וכן יש לתמוה על הלבוש ממה שפסק הרמ"א (ס"י תקצו) שלאחר שיצאו התקיעות בראש השנה אסור לתקוע עוד בחינם, ואם היה בזה מצוה למה יאה אסור.

ואולי אפשר שגם לשיטתם קיום פעולת המצוה לא נעשה רק בשעת נטילה הראשונה, אלא שמאחר שהיא עדיין זמן קיום המצוה וניתן לקיימו למי שלא יצא עדיין יש עדיין שייכות למצוה, אפשר להוסיף הידורים גם אחר קיום המצוה כל זמן שנוהג זמן המצוה, ולכן אם מוסיף איזה כוונה או הידור בשעת הנטילה השניה יש להחשיב שמקיים המצוה, אבל אם אינו מוסיף שום דבר אינו נקרא שמקיים מצוה שאין חיוב לקיים שני פעמים אותו דבר. וכענין שנפסק לגבי תקיעת שופר שאסור לתקוע בחינם, אבל להוסיף איזה שיטה או הידור מותר.

ואם כנים הדברים מובן מה שכתבו הפוסקים שכהיום אין לעשות כמנהג אנשי ירושלים, לפי שאין אנו מחזיקים עצמינו כמוסיפים הידור על הידור בכל רגע בקיום המצוה, רק מקיימים המצוה כפשוטה כפי שציונו יוצרינו יתברך שמו.

קרן אור

ע"ב תג הסיבות תשפ"ו

טענעז חר! !

דער רבי רופט דיר !

מי האיש אשר יזהר לקחת חלק ביוםא דהילולא שלי ?
מי הוא זה אשר יזהר שותף באלפי הוביות של השמחה והרחות
ביומי הגדול אשר אני עולה דרנית עצמות ומשפיע על אנשי
מתנת נפלאות ??

**דערלייג נישט
די געלעגנהייט !!!**

בעמדת לקראת יומי דהילולא קרישא של רביה"ק זיע"א
ביום ח"י תשרי - אישפויא דמשה רעיה מהימנא, קנה לך
זכויות נצ"ח עם רביה"ק וקח חלק בהוצאות חכבירות של
סעודת ההילולא ושמחת בית השואבה
כרוב עם לכלל בני קהילתנו הע"י

אשר מסתכם בכסום של למעלה מ 40.000 ש"ח

פנה אל: **אליאס**

הר"ר יום טוב ששון הר"ר	הר"ר יחזקאל לייב פירדמן הר"ר
הר"ר פנחס דוד וועבערמאן הר"ר	הר"ר שניאור זלמן הען הר"ר
הר"ר משה צבי ראמברג הר"ר	הר"ר שמאל בנימין ברוין הר"ר
הר"ר ישראל נחמן בנב פראנק הר"ר	הר"ר שמעון דייטש הר"ר

זכור מה שאמר רביה"ק
אצל מי שאני לוקח - אני נתן !

קרית נאמנה

התקבצות חסידי ברסלב בימי ראש השנה הק'
על ציון רביה"ק הגנ"ח סברסלב זיע"א באוסאן
בנשיאות פת"ר ר' יעקב מאיר שטערן שליט"א

כבוד אנ"ש היקרים
משתתפי הקיבוץ הגדול בקריה נאמנה אומן יצ"ו

זכינו להתקבץ יחדיו על ציונו הקדוש בימי ראש השנה הק'
ובס"ד זכינו שהכל עבר על הצד היותר טוב
וכפי שחיותם אנו משקיעים מאמצים ודמים מרובים תרתי משמע
מדי שנה בשנה בכל התחומים ברוח ובגשם מהחל ועד כלה,
לרווחת הציבור הגדול המתאסף לקיבוץ הגדול
אצל רביה"ק זיע"א.

אבל היות שוודאי אפשר להוסיף ולשפר לטובת הציבור
לכן הננו פונים בבקשה אל כל קהלא קדישא הדין באי הקיבוץ
הקדוש בקריה נאמנה באם יש לכם איזה הארה והערה, או
רעיונות והצעות שיכולים להועיל למען הקיבוץ הקדוש ברוחניות
ובגשמיות

**נא להשאיר הודעה ברורה
במס' טלפון: 0554027732**

ובעז"ה נשתדל להתייחס לכל הצעה ובקשה ולשפר באם יהיה
בוה תועלת למען הקיבוץ הקדוש.

נ.ב. בשנה ההעל"ט עלו מתוך בציבור הצעות ורעיונות לשיפור
וייעול אלא מפאת קוצר הזמן והמועד המאוחר שהרעיונות עלו,
לא נתאפשר לטפל בהם כראוי.

בברכה
הנהלת קריה נאמנה

הזמנה של מצוה

הננו שמחים להזמין את כלל אנ"ש שיחי' זקנים ונערים
אברכים ובחורי קהילתנו הק'

לסעודת היכלולת רביה"ק זיע"א

בשילוב סיום מסכת חולין

וחלק א' בספה"ק ליקוטי הלכות

ושמחת בית השואבה

במעמד זקני וחשובי אנשי שלומינו שליט"א

שתתקיים ברצו"ה

ביום שלישי ג' דחומ"ס תשפ"ז

בסוכה הגדולה

שע"י מוסדות חוט של חסד

רחוב שמואל הנביא 13 עיר"ק ירושלים

ייצאו הסעות מבית שמש (פרטים במודעה נפרדת)	3.30
תפילת מנחה	4.30
נשילת ידים לסעודה של מצוה	5.00
ניגוני התעוררות ושיר ידידות	5.30
משא המרכזי הרח"ח ר' שאול סירוטה שליט"א	5.45
ריקודים על גודל זכיינו	6.30
ברכת המזון	7.00
תפילת ערבית	7.15

לאחמ"כ תתקיים

שמחת בית השואבה

בתופים ובמחולות

סיום מעמד שמחת בית השואבה בשעה 11:00

זכותו וברוך הגדול של רביה"ק יעקב ר'ן ורש"י לכל החוסים בצילו והולכים לאור תורתו, להודיע מאצרי
הישיבות בשפע ברכה והצלחה עד בלי די, ונזכה להתחדש בלימוד תורתו ובנינום עצותיו עדי יקום לנו סוכת
דוד העופלת מתוך רחמים וחסדים, אבי"ר.

בכ"ד

הנהלת המוסדות